

HEIS

NR:1

MONTØREN

2016

KAMPEN OM ARBEIDET

FAGFORENINGSBLAD

« 180 medlemmer var møtt frem til lunsjmøte i Oslo for å høre om tariffoppgjøret

Neste nummer? og neste deadline?

Innhold

Nr 1 - Mai 2016 Årgang 49

Ledern har ordet 4

Redaktøren 5

Kampen om arbeidet

Kampen om arbeidet 6

Tariffoppgjøret og kampen mot sosial dumping 8

Robotene tar over 12

Trondheimskonferansen 14

Destabilisering, flyktningkris och løndumping 18

Rettferdig pensjon? 22

Konferanser og møter

Trenger vi ett moderat tariffoppgjør 24

Landsråd 26

Reberkonferansen 29

Årsmøte 30

Endringer i heisdirektivet 33

Samfunn, historie og politikk

Et annet samfunnsystem, en nødvendighet, men er det mulig? 36

Busstreiken i trondheim 93-94 42

Individets frihet 46

HMS

Hendelser og ulykker 50

HMS 64

Læringesamling i Bergen 54

Fra sjakta 55

BLADETS ADRESSE:

HEISMONTØREN
SCHWEIGAARDS GATE 34 F, OPPGANG 2, 0191 OSLO
TELEFON: 22 17 45 50 TELEFAX: 22 17 45 53 E-POST: REDAKSJONEN@HEIS.NO

FORSIDEBILDE: PLAKAT BRUKT AV PARTIET POUM I BORGERKRIGEN I SPANIA 1936-1939

ETTERTRYKK ANBEFALES NÅR KILDE ER ANGITT.

GRAFISK PRODUKSJON: 07 MEDIA AS, OSLO. OPPLAG: 1200

REDAKSJONEN AVSLUTTET 29.04.16 NESTE NUMMER: ?. NESTE DEADLINE: ?

LEDER'N HAR ORDET

Nå gjelder det. Onsdag 11.mai starter tarifforhandlingene for heismontøra, Heistariffavtalen skal reforhandles. Kravene ble overlevert i april og årets oppgjør kan se ut til å bli langvarig. Teksten i tariffavtalen som er selve kjerna til en eventuell konflikt er en setning i tariffavtalens §1 som omhandler innleie, den lyder: "Innleie skal foregå fra virksomheter som ikke har som formål å drive utleie".

Heisleverandørenes Landsforening(HLF), arbeidsgiverne våre, krever denne teksten fjernet i årets tariffoppgjør. De ønsker å fjerne teksten som hindrer selskaper som Adecco, Manpower, Jobz osv å komme til heisbransjen. Kanskje den siste bransjen på byggeplassene hvor de ennå ikke har satt sine fotspor. At slike selskaper hvor det handler mest om å kjøpe og selge billig arbeidskraft – skal sette sine fotspor i heisbransjen er for meg helt uaktseptabelt. Vi har sett hvordan den bransjen herjer med deres ansatte, deres holding mot fagforeninger og hvordan de kynisk snor seg unna ethvert forsøk på å stille de til veggs. Heisbransjen skal bestå av faste ansettelser og anstendige lønns- og arbeidsvilkår. Bemanningsbransjen har bevist at de står for en annen linje, en linje vi ikke aksepterer. Arbeidsfolk skal ansettes fast og ha tarifferte vilkår, det er ikke normalen hos bemanningsselskapene.

Det som er sentralt i årets tariffoppgjør er at HLF samtidig har meldt inn Heistariffavtalen inn til ESA(EØS-avtalens overvåkingsorgan) som et mulig brudd på det omstridte EU-direktivet; Vikarbyrådirektivet, som ble implementert i Norge i 2012. Direktivet skal sørge for likebehandling av midlertidige ansatte og sørge for at de får samme rettigheter som fast ansatte. Lik lønn, firmabil, firmatelefon osv. Halen til direktivet betød samtidig at Norge måtte fjerne alle restriksjoner for midlertidighet/vikararbeid i både lover og tariffavtaler(!). ESA passer på at alle land i EØS implementerer EU-direktiver riktig – derfor er de nå ute etter oss. Nå ligger tariffavtalen med §1 på bordet til ESA, hvor de skal avgjøre om bestemmelsen vår er i strid med vikarbyrådirektivet eller ikke. De har ikke konkludert, men vi kan alle gjette på hvilken side de havner på. Teksten i §1 har nå ligget på bordet til ESA i 14 mnd, avgjørelsen om teksten er lovlig eller ikke kan komme når som helst. Og når

avgjørelsen kommer er spørsmålet til slutt, og hvilken domstol vil dømme teksten ulovlig? EØS-domstolen, eller norsk domstol?

Avgjørelsen kan komme midt i en tariffperiode, det vil si at vi ikke har mulighet til å streike for en alternativ tekst istedenfor den teksten vi har som eventuelt vil bli slått ulovlig. Derfor er vi nødt til å stille kravet om en alternativ tekst i tariffoppgjøret, hvor vi har mulighet til å gå til konflikt(Se alle kravene våre lengre ut i Heismontøren).

Vi krever en enighet med HLF at hvis myndighetene/domstol skulle dømme teksten vi har i § 1 ulovlig – trer en alternativ tekst inn i stedet. Når denne blekka kommer ut er det mest sannsynlig at forhandlingene er ferdig, så følg godt med i klubben/avdelinga for informasjon om tariffoppgjøret.

Vi kan ikke la oss bli diktert av EØS og EU. Tariffavtalene skal avtales mellom partene i arbeidslivet og sånn skal det forbli!

Leder'n

TIPS TIL REDAKSJONEN

Har du tips om saker innen fag, heisteknisk, politikk eller andre ting som du ønsker redaksjonen skal skrive om?

Ta kontakt med redaksjonen
Redaksjonen@heis.no

Vi ønsker også bilder

REDAKSJONEN MAI 2016

REDAKTØR: DAVID CORON-ANDERSEN | REDAKSJONEN: TOR-ERIK LUNDBERG (NY REDAKTØR), EDMUND BERGET (NY REDAKTØR), JOHNNY LEO JOHANSEN, OLLE ANDERSSON OG BJØRN-TORE EGEBERG FORSIDE: HMF

A HUNGRY MAN IS AN ANGRY MAN

Dette er mitt siste nummer som redaktør og jeg ville takke for alle bidrag og synspunkter som har blitt innsendt. Jeg vil gratulere Tor-Erik Lundberg og Edmund Berget med det ærefulle oppdraget de har tatt på seg.

Hovedfokus i dette nummeret er å få folk til å ta seg tid til å reflektere og se litt på andre perspektiv om fremtiden. Livet er en kamp om overlevelse og for å overleve trenger vi for det meste lykke, stabilitet og forutsigbarhet. Det vil si at vi trenger gode lønns- og arbeidsvilkår, mulighet for selvutvikling, bolig, og mat. Det får de fleste i dag gjennom et velorganisert arbeidsliv. Dette er under press i jakten på profit. Vi er ikke lenger produktive nok og det er vekstkrise i verden. En av løsningene som blir skissert er investere i dyre roboter eller å innføre dårligere rammevilkår/velferdsordninger for vanlige folk. Det er billigere å gjøre mennesker til roboter. Derfor heter dette nummeret kampen om arbeidet.

Siden dette er det siste nummeret som ansvarlig redaktør, så vil ta meg friheten til sende litt spark hit og dit. Først vil jeg påpeke at det er mine personlige tanker og betraktninger som kommer til uttrykk nå.

Jeg er ikke bekymret for fremtiden. Selv om mediebildet preges av negative nyheter som terror, kriger, klimaforandringer, arbeidsløshet, økonomisk krise, flykninger og fremmedhat. Møter jeg mange unge som gleder seg til fremtiden og det beste er at selv om vi som lever i den vestlige verden med individualisme, som en av de viktigste faktorene. Så ser jeg et ønske om å forandre verden til det beste for fellesskapet. Individualisme og personlig frihet er ikke det samme. Personlig frihet er rom for å være seg selv og ungdom som vokser opp i dag, som har fått det meste av teknologi og dingser, er vant til å dele av seg selv. De ønsker å jobb og bolig, men mest av alt ønsker de å tilbringe tiden og ha opplevelser med venner. Dette betyr mulighet til fritid og penger til å leve i fellesskap.

Bedriftenes samfunnsansvar. Hva er det? For meg er det kun image og PR. Eksempel på dette er bedriftenes

ønske om å ansette midlertidige og drive med innleie fra bemanningsbyråer. Skal dette hjelpe de svakere stilte som er delvis uføre og personer med innvandrerbakgrunn i samfunnet? Vil dette hjelpe ungdom i arbeid? Absolutt ikke, det handler om kun om tjene mest mulig. Ønske om å ta samfunnsansvar å hjelpe de inn i arbeidslivet er ikke eksisterende, så lenge de ikke får betalt de minimalt med lønn. Samfunnsansvaret er å donere penger til en veldedighetsorganisasjon isteden for å ta inn lærlinger eller ta vare på de som ikke kan produsere effektivt nok.

Jeg har stor tro på utviklingen av nye teknologier, men det er menneskene som må styre teknologien, ikke omvendt. Noen hevder at du ikke kan stoppe den teknologiske utvikling, det tror jeg ikke mange vil heller. Men vi må også forstå at det finnes negative sideeffekter. Ett eksempel er at googling som svekker hukommelsen fordi vi ikke trenger å bruke hjernekraft til å reflektere først og de fleste glemmer svaret ganske raskt.

Til slutt vil jeg si at jeg har tro på fremtiden og at det vil dukke opp en motkultur til de etablerte strukturene vi har i dag. Vi kan ikke leve med at de sosiale ulikhetene øker, høy ungdomsarbeidsløshet og at barnefattigdommen øker i Norge og verden.

David Coron-Andersen

TEMA: KAMPEN OM ARBEIDET

🇳🇴 :BJØRN TORE EGEBERG 📄 : HMF

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Lange arbeidsdager uten overtidbetaling, midlertidige ansettelser, lønnsnedslag og arbeidsløshet. Over hele den vestlige verden er arbeidsgiverne på hogget for å bryte ned det organiserte arbeidslivet, og forsøker å erstatte det med et løsarbeidersystem.

I dette nummeret av Heismontøren ser vi på ulike sider av dette. Utvikling av robotteknologien har ført til sterk effektivisering. I mange industribedrifter har de store klubbene blitt borte. Hvilken kampkraft har de arbeiderne som er igjen, de som jobber side om side med robotene?

Årets Trondheimskonferanse tok blant annet opp at fagbevegelsens rammevilkår har blitt svakere, med EØS-avtalen, og at det kan bli verre, med TISA. Sverige har en lang og god tradisjon med å integrere flyktninger i det organiserte arbeidslivet. Hva skjer når flyktningetallet øker og en vingeklippet fagbevegelse skal prøve å hindre sosial dumping?

Og til slutt pensjon. Mulighetene til å gjøre noe med pensjon i årets tariffoppgjør er spolert. Hvorfor kommer kravet om rettferdig pensjon?

God fornøyelse. Les og bli klok, provosert, lattermild eller søvnig.

Like aktuelle krav den gang som i dag

Svein Kjærnet (t.v.) HLF og Jan Aasarmoen (t.h.) El og It

TARIFFOPPGJØRET OG KAMPEN MOT SOSIAL DUMPING

 : TOR-ERIK LUNDBERG

 : TOR-ERIK LUNDBERG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Kravene til tariffoppgjøret er levert. Torsdag den 21. april møtte HMF, representert med Markus Hansen, Alexander Jordnes, David Coron-Andersen og Jan Aasarmoen, fra forhandlingsavdelingen i forbundet, NELFO for overlevering av kravene til årets tarifforhandlinger.

Årets vakreste eventyr som leder av HLF, Svein Kjærnet, selv kalte det før han høytidelig fikk overrekt HMF sine krav fra Jan Aasarmoen.

KRAVENE TIL TARIFFOPPGJØRET

Blant våre krav er en tekst som skal trå i kraft dersom myndigheter/dømstol dømmer innleiebestemmelsen i overenskomstens §1, som sier at

innleie skal foregå fra virksomheter som ikke har som formål å drive utleie, for ulovlig.

Som kjent så har NELFO sendt inn Overenskomsten til ESA med den begrunnelsen at de mener den strider mot EØS-avtalen og implementering av EUs vikarbyrådirektiv i Norge. Det foreligger foreløpig ingen svar

fra ESA i denne saken. Det at EU/EØS skal sette begrensninger for hvilke avtaler vi har i norsk arbeidsliv med sin innblanding i norske tariffavtaler er helt ubegripelig.

NELFO har på sin side stilt et motkrav til HMF, som de også gjorde i 2012, om at denne samme teksten om innleie fjernes. Resten av arbeidsgivernes krav, som omhandlet blant annet lønn for hjelpere og midlertidig arbeidskraft som hjelpere på prøveanlegg, var vel kjent da det var de samme krav som de har stilt tidligere og trukket.

EN FORTSATT SERIØS BRANSJE

Siden utvidelsen av EU i 2004 har man sett en eksplosiv vekst av bemanningsselskaper og økende innleie. Et søk på Brønnøysundregisteret viser at det per dags dato er 370 registrerte bemanningsselskaper, og flere av disse vil kunne ønske å få et fotfeste i heisbransjen. Enhver som har vært på en byggeplass de siste årene har sett at antall bygningsarbeidere med logo fra et bemanningsselskap på ryggen er økende.

Snart er det ingen fast ansatte igjen på en byggeplass, men kun innleide eller underleverandører. Denne negative utviklingen er ikke en trend som vi ønsker å være en del av, derfor sier vi at innleie ikke skal foregå fra bemanningsselskaper, men fra bedrifter som har egenproduksjon, sier leder av Heismontørenes fagforening Markus Hansen. Norsk arbeidsliv skal være basert på trygge, faste arbeidsplasser og ikke midlertidige ansettelser.

SOSIAL DUMPING

Det vi nå står ovenfor er veldig lik kampen mot sosial dumping i

2004/2005. En langvarig streik som fikk mye medieoppmerksomhet og støtte i befolkningen. Heismontørene var med på å sette sosial dumping på dagsorden. Det at driften er basert på egne fast ansatte er helt avgjørende i kampen mot sosial dumping. Sosial dumping går ikke bare på lønn og arbeidsvilkår, men også på HMS og utdanning. En jevn tilstrømning av lærlinger, og det å kunne opprettholde Opplæringskontoret for heisfaget

(OPPHEI), er helt avgjørende for å få dyktige fagarbeidere og for å bevare faget.

Hvem vil ansette lærlinger når man "bare" kan leie inn fra et bemanningsbyrå? Hvem skal kjempe for faglige rettigheter når en stor andel er innleid eller midlertidig ansatte? Usikkerheten om man har jobb fremover vil også kunne være en stor psykiske belastningen for den

« **Snart er det ingen fast ansatte igjen på en byggeplass, men kun innleide eller underleverandører.**

Fra streiken mot sosial dumping i 2004/2005, markering foran NHO

enkelte som er midlertidig ansatt. Det er heller ikke lett for en midlertidig ansatt å få lån. Denne utviklingen mot et løsarbeidersamfunn er helt klart et samfunnsproblem.

FLERE MIDLERTIDIG ANSATTE

Statistisk Sentralbyrå sin arbeidskraftundersøkelse viser at det i 1. kvartal 2016 var 205 000 midlertidig ansatte. Noe som er en økning på om lag 28 000 fra samme kvartal i fjor. De utgjorde 8,3 prosent av alle ansatte, opp med 1,1 prosentpoeng det siste året. Det meste av økningen siste år kom blant vikarer.

Innen helse- og sosialtjenester var økningen på 11 000, og andelen midlertidig ansatte i denne næringen kom dermed opp i 12,5 prosent. Omfanget av midlertidige ansettelser var ellers mest utbredt i overnattings- og serveringsvirksomhet med 13,7 prosent og i undervisning med 13,3 prosent i 1. kvartal 2016.

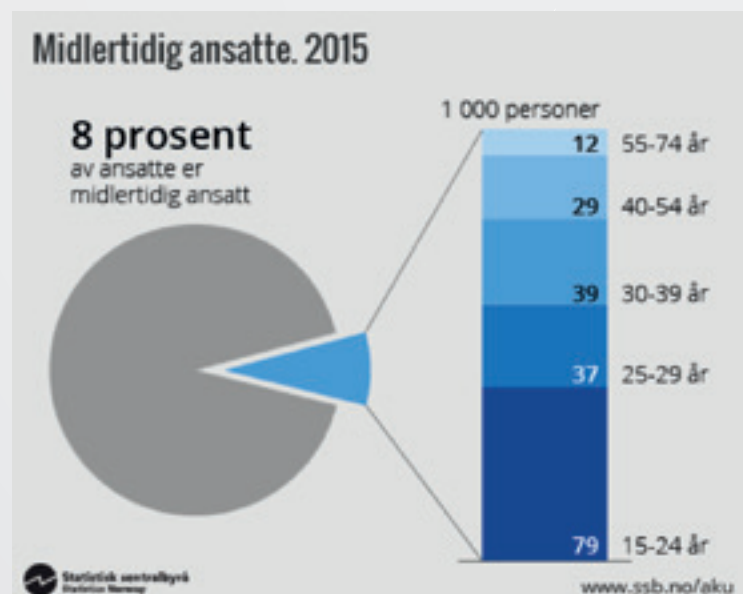
ARBEIDSKONTRAKTER PÅ HELT NED TIL EN DAG

I en artikkel på vg.no kom det fram at det var ansettelsesforhold for bygningsarbeidere på helt ned til en dag ved utbyggingen av Gardermoen. Andre kontrakter gikk over en til to uker. På det meste skal 70 arbeidere hatt disse korte oppdragsperiodene. LO-koordinator på Gardermoen, Geir Myrflott, utalte at den uforutsigbare arbeidssituasjonen var uholdbar.

150 ulike entreprenører har vært involvert i utbyggingen, og de fleste av disse har flere underentreprenører, på det meste opp mot 15-20. Videre har de ulike underentreprenørene sin egne underordnende entreprenører og bemanningsselskaper. Noe som i sum skaper et komplekst organisasjonskart.

Streik i Trondheim

El & IT forbundet

Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo
Telefon: 22 17 45 50
Telefaks: 22 17 45 53
Organisasjonsnummer: 921 477 783
Bankgiro: 9008.05.00466
E-postadresse: foreninga@heis.no
Webadresse: www.heis.no

03/05/16

Tariffkrav 2016

1. «Det vises til bestemmelsen i overenskomsten som sier «Innleie skal foregå fra virksomheter som ikke har til formål å drive utleie». Om denne tekst blir dømt som en ulovlig restriksjon av norsk rettsinstans/myndigheter, trer følgende bestemmelse inn til erstatning for den eksisterende: «Før innleie finner sted skal det foreligge skriftlig avtale mellom EL og IT/HMF og NELFO/HLF»»
2. Bedriften betaler full lønn ved sykdom i inntil 12 måneder
3. Bedriften ønsker at flest mulig av de ansatte skal få mulighet til å ta fagbrev i heismontørfaget. Bedriften vil derfor legge til rette for at hjelpearbeidere og utenlandske montører, som ønsker dette, kan avlegge fagprøven i heisfaget. Bedriften vil derfor bestrebe seg på at disse gis nødvendig opplæring, med full lønn når de selv ønsker dette - i samarbeid og etter avtale med bedrift. Bedriften har ansvar for å skaffe skolebøker. Medgåtte dager for avholdelse av teorieksamen/elektroeksamen gis med full lønn. Før avsluttende eksamen, gis det 2 dager forberedelsesdager før eksamen med full lønn og disse 2 dagene skal benyttes til fagrelatert. Dette endrer ikke at hovedrekrutteringen til heisfaget skal være gjennom lærlingordningen
4. Julaften og nyttårsaften er fridager med full lønn
5. Bedriften betaler minimum 10 uker av foreldrepermisjonen med full lønn. Bedriften får refundert fra NAV.
6. Overtid: Arbeid på ukedager betales med 50 % tillegg i de første 2 timene etter endt ordinær arbeidstid. Overtidsarbeid utover 2 timer betales med 100 % tillegg.
7. Vakt kompenseres med minimum 25 % av vaktens varighet
8. Det tas forbehold om å kunne trekke krav, endre krav under forhandlingene, og om å kunne legge fram nye krav

Med hilsen
Heismontørenes Fagforening

ROBOTENE TAR OVER

STADIG FLERE ARBEIDSOPPGAVER BLIR AUTOMATISERT.
HVORDAN VIL DETTE PÅVIRKER I FREMTIDEN?

📺 : JOHNNY LEO JOHANSEN

📖 : JOHNNY LEO JOHANSEN

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Ved den industrielle revolusjon var frykten stor for hvordan dette ville påvirke samfunnet. Erfaringer har vist at teknologisk utvikling har vært med på å skape nye arbeidsplasser og yrker som man for hundre år siden ikke hadde anelse om at kunne eksistere.

Teknologi har på mange områder vært med på å gi en velferdsutvikling, mindre fysisk belastende arbeid og for mange mer fritid. Vil dette også kunne fortsette inn i fremtiden?

Mange tenker kanskje mest på roboter som gjør arbeid hvor folk blir erstattet av mekaniske innretninger som gjør automatiserte oppgaver. Mange andre tjenester som banktjenester og svartjenester er i dag automatisert. Og ved ny teknologi kan vi nå utføre deler av jobben selv som kunder.

TAR OVER JOBBENE?

Robotene tar over jobbene våre, men de kan og skape nye jobber, uttalte Tore Tennøe fra teknologirådet på Manifest årskonferansen. Teknologirådet gir blant annet informasjon til Stortinget.

Robotteknologi blir stadig bedre og land som Kina som forventer en eldrebølge basert på ettbarnspolitikken, satser veldig på å investere i og sette inn roboter i samfunnet.

Erling Holmøy samfunnsøkonom SSB ser for seg at det blir en stor endring og som historien med teknologisk utvikling viser så vil dette på sikt, etter omstilling gi flere jobber.

Gerd Liv Valla jobber for å innføre 6 timersdagen som og vil kunne gi bedre livskvalitet for den enkelte ved mer frihet. Og at dette vil bli nødvendig i møte med fremtiden.

Roboten inntar Jomfruland

Valla tror at innføring av 6 timers-dagen i et jafs er blitt for stort og dermed selv om det er blitt foreslått siden -70 tallet, ikke er så høyt på dagsorden som det burdet. Her må det nok heller være en gradvis tilvenning og innføring for å kunne få flere med på dette.

De ansatte skal ikke ha noe mindre av verdiskapningen, men det er

forskjellige måter å ta ut dette på. De lavtlønnede må løftes opp, samtidig som det ikke er sikkert at økt kjøpekraft nå blir det viktigste i alle ledd.

Datautvikling ved banktjenester, oversetting og automatiske tjenester er allerede her og endrer vår hverdag og behovet for ansatte for å utføre disse oppgavene.

Robotene har erstattet arbeidet til 15 portører ved Akershus universitetssykehus. Google tester ut selvkjørende biler og kunstig intelligens forskes frem.

Om fremtidens roboter vil kunne gå til streik er noe man kan spørre seg om.

TRONDHEIMS

TRONDHEIMSKONFERANSEN 2016 HADDE MANGE SAKER PÅ AGENDAEN. EØS, PENSJON OG HAVNEARBEIDERKONFLIKTEN VAR HOVEDSAKENE. MARIANNE MARTHINSEN FRA ARBEIDERPARTIET OG LOS NESTLEDER HANS CHRISTIAN GABRIELSEN FIKK BRYNE SEG PÅ EN ENGASJERT FORSAMLING.

📺 : JOHNNY LEO JOHANSEN

📄 : JOHNNY LEO JOHANSEN

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

En fullsatt sal fikk høre fra lederen for Elektrikernes fagforening i Trondheim, Eystein Garberg om utfordringene i dagens pensjonsordning i et velkomponert foredrag. Et pensjonssystem som kan slå meget urettferdig ut, spesielt for de som enda er unge arbeidstagere.

PÅ MED SKRALLEN

Tisa avtalen ble behørig illustrert med en skralle av Helene Bank Spesialrådgiver i For velferdsstaten. Særlig er kritikerne bekymret for en klausul som sier at man ikke kan lage nye hindre for tjenester og dermed et skrallesystem som skal hindrer at man kan gå tilbake på avtaler som blir inngått.

Marianne Marthinsen fra AP la frem deres tilnærming til EØS-avtalen og sa at den på en del områder var problematisk. Salen var ikke sen med å henge seg på i debatten.

Leder i Heismontørenes Fagforening Markus Hansen inviterte like godt Marthinsen med ut på byggeplass for å se på resultatene av politikken ved innleie og vikarbyråer. Marthinsen takket ja til invitasjonen.

Det var tydelig at det ble ganske varmt i salen for AP's representant som svarte på kritikken fra utviklingen etter EØS-avtalen.

ER DET EN HEISMONTØR I SALEN?

Det var opptil flere heismontører i salen og det kom godt med i forbindelse med at en person stod fast i heisen, og det ble spurt fra panelet om montørene kunne stille. Som spurt, så gjort, og personen ble effektivt hjulpet ut av opptil flere heismontører som behørig ble hyllet for sin innsats.

Eystein Garberg, leder av Trondheim

KONFERANSEN

Marianne Marthinsen, Arbeiderpartiet

Markus Hansen, leder av HMF

SUGERØR I STATSKASSEN

Linn Herning fra For velferdsstaten, også kjent som forfatter av boken Velferdsprofitørene, kunne vise til systemer som gjør at private aktører har etablert sugerør ned i statskassen ved sin virksomhet for offentlige tjenester.

DRØMMEN OM ERNA

LOs nestleder Hans Christian Gabrielsen kunne ved sin innledning avsløre at han hadde drømt om Erna og i debatten som fulgte var det flere som gav uttrykk for at de ikke var overrasket over dette. Gabrielsen visualiserte sine visjoner frem mot valget og i drømmen skulle han komme til enighet med Erna.

Nestlederen var opptatt av endringer i styrkeforholdet mellom arbeid og kapital – fagbevegelsen og

Hans Christian Gabrielsen, nestleder av LO

Fortsetter neste side

« Det var mange temaer som ble berørt og som vanlig var folk raske med å kaste seg på talerlisten som også i år gjordet at taletiden ble styrt med hard hånd fra panelet.

tillitsvalgtes rolle og makt i samfunns- og arbeidsliv. Høyrekreftenes vilje og evne til å skape sosial ulikhet, blant annet kutt og omfordeling i statsbudsjett.

Hvordan motvirke utvalg av statlige virksomheter og privatisering av velferdsstatens virksomheter og tjenester og gjenvinne makten. Flere ytret at man må huske på at LO ikke bare er Arbeiderpartiet og at man må ha med de andre partiene i tenkning og arbeidslivspolitik.

AMBASSADØRENE

Både Venezuelas og Cubas ambassadør i Norge hadde både i forkant og under konferansen innlegg om situasjonen i deres land. Maria Esther Fiffe Cabreja, Cubas ambassadør i Norge var opptatt av å få slutt på USAs sanksjoner, og at de må trekke seg ut av Guantanamo.

Venezuela er et land som er preget av voldsomheter og motstand mot landets valgte regjering og demokratiske prosesser. Yudith E. Guerrero, Venezuelas Chargé d' Affaires i Norge, kunne vise til at regjeringen er i gang med storstilt bygging av boliger for landets innbyggere.

MANGE TEMAER

Det var mange temaer som ble berørt og som vanlig var folk raske med å kaste seg på talerlisten som også i år gjordet at taletiden ble styrt med hard hånd fra panelet.

Ved å gå inn på siden til Trondheimskonferansen kan du laste ned fra vedtatte resolusjoner og hoveduttalelsen fra konferansen i regi av Trondheim LO.

Linn Herning fra Velferdsstatenw

DESTABILISERING, FLYKTINGKRIS OCH LÖNEDUMPING

AV OLLE ANDERSSON

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Den svenska debatten om hur det stora antalet nyanlända flyktingar skall integreras är från borgerligt håll mer rakt på sak än motsvarande debatt i Norge. Det handlar om en principiell attack mot fackföreningarna. Att med tillgripande av lagstiftning sänka ingångslöner - klart uttalat från tre borgerliga partier.

Det vill säga slå ned på gällande förhandlingsrätt genom att utnyttja den flyktingkatastrof och det nödläge som utvecklats alltsedan invasionen och krossandet av Iraks statsapparat 2003. Förhandlingsrätten tillkom i Norge och Sverige ungefär samtidigt i slutet av 1920-talet; efter en lång process av kamp mellan arbete och kapital. Moderaterna (Höyre i Sverige) är av taktiska skäl tveksamma till att som de andra borgerliga partierna diktatoriskt genomdriva sin annars hett önskade lönesänkarpolitik. De har således hittills sagt nej till Centerpartiets, Liberalernas och Kristdemokraternas utmanande förslag till lagstiftade maximilöner för nybörjare (ingångslöner).

Det stora antalet flyktingar i Sverige sätter således ytterligare press på

försvaret av fackliga rättigheter och löner - som har försvagats avsevärt alltsedan de nationella kollektivavtalen systematiskt började ifrågasättas av EU-systemet. Utgångsläget när destabiliseringen av Syrien helt tog överhanden och syrierna hals över huvud måste fly för sina liv - var ju inte den stora arbetskraftsbrist som t.ex. fanns under 50-, 60- och en bit in på 70-talet. Det var istället en hög ungdomsarbetslöshet som från politiskt håll (oavsett regeringsbyten) tillåts bita sig sig fast på den svenska arbetsmarknaden.

Utmaningarna på arbetsmarknaden och kampen för att försvara förhandlingsrätt och löner är idag så stora att fackföreningarna i längden får svårt att värja sig mot de borgerliga angreppen om de inte i växande grad tillägnar sig ett socialistiskt perspektiv på kampen. Detta är desto viktigare när vi ser att många fackföreningar är politiskt villrådiga och på defensiven med i stort sett allt de företar sig.

INTERNATIONALISM OCH KAMP FÖR SOCIALISM STÄRKER FACKFÖRENINGARNA

Fackföreningarnas politiska villrådighet förstärks av att socialdemokratin

Fagbevegelsen er politisk villrødiga_Foto Patrik Nygren Lisens_creativecommons.org

« Besluten om att med militära medel ödelägga en rad länder i mellanöstern för att ta bort några regimer är en återgång till kolonialt beteend

och stora delar av den politiska vänstern i Europa (med undantag för t.ex. tyska Die Linke) vikit ned sig i avgörande beslut om krig och fred. Med återopande av mänskliga rättigheter och snedvridna folkrättsargument har alltså de etablerade arbetarrörelsepartierna i princip godkänt de militära interventionerna i Afghanistan, Irak, Libyen, samt militärt understöd till destabilisering av den syriska statsmakten (t.ex. det tidvisa stödet till al Quida-gruppen, al Nusra i Syrien).

Internationalistiska och socialistiska principer innebär i stället att folken i dessa länder må erkännas suveräniteten att själva få avgöra sitt eget lands öde så att, (1) inte allt man åstadkommit fortsätter att läggas i ruiner, (2) länder som under tidigare epoker utmärkt sig för koloniala erövringar, ensidigt kan genomdriva sina egna ekonomiska och politiska intressen i området. Detta gäller oavsett hur diktatoriska ledarna i nämnda länder än må vara. Besluten om att med militära medel ödelägga en rad länder i mellanöstern för att ta bort några regimer är en återgång till kolonialt beteende, som helt diktatoriskt och brutalt bortser ifrån vad folken där mödosamt byggt upp för egen räkning.

Internationalistiska och socialistiska principer som vägledning för

fackföreningarna innebär därför att flyktingarna skall ses som en viktig resurs de vådagna länderna blir av med, och som folken där för den faktiskt aldrig avstannade socialistiska kampen hade behövt för egen del. Tag t.ex. den svenske ministern i invandringsfrågor, Morgan Johansson, helt på orden, när han i intervju för NRK P1 framhåller fördelen för Sverige att ta emot flyktingar från Syrien. Hans argument var att cirka 30% bestod av högutbildade till stor

nytta för Sverige. Men Syrien har med knappa resurser utbildat flyktingarna och kan, när förhållandena i landet nu förhoppningsvis börjar utvecklas fredligt, knappast annat än beklaga den "brain drain" Johansson argumenterar för. Även framträdande vänsterdebattörer deltar i de stora svenska tidningarna i diskussioner om "svenska pensioner och välfärd" tjänar eller förlorar på det stora flyktingmottagandet. En sådan frågeställning har både vad gäller

illustrasjonsfoto av Atranswe lisens_creativecommons.org

förhållandena i mellanöstern och Sverige en nyliberal utgångspunkt och är i grunden antisocialistisk.

Asylrätten, skyddet för utsatta människor som flyr undan krig och förtryck, är en omistlig del av den internationalistiska och socialistiska kampen. Men den både inskränks och urholkas på socialt innehåll när den underordnas vad som är bra för speciella intressen i Sverige - intressen vilka sedan en längre tid tillbaka deltar i flyktingskapande krig och försämrar de arbetandes löner och sociala rättigheter i Sverige.

ASYLRÄTT OCH FACKLIGA RÄTTIGHETER STÄRKER ARBETARKLASSENS POSITIONER

När Sverige för närvarande har tagit emot så många flyktingar att de statsbärande svenska partierna bedömer att asylrätten inte längre

kan upprätthållas, är det ett grundläggande misslyckande. Destabiliseringen av en hel region har lett fram till att asylrätten - en fundamental mänsklig rättighet - inte längre praktiseras.

I detta läge är det viktigt att tillbaka-visa alla borgerliga försök att slå in en splittrande kil, mellan de som har ett arbete och de som måste in på arbetsmarknaden för att kunna existera. Att snabbt hitta ett jobb har verkligen blivit en existensfråga. Det framgår av de stora ändringar i asyl- och arbetsrätten som de borgerliga partierna och den svenska regeringen nyligen blivit överens om. Tydligast blir våra fackliga utmaningar när vi betraktar innebörden av de förändringar i asyl- och arbetsrätten som Liberalerna (motsvarar Venstre i Norge) numera föreslår.

Förutom lägre ingångslöner och ändrade turordningsregler vid uppsägningar - så att den fackliga tryggheten först in sist ut löses upp - föreslår Liberalerna tillfälliga uppehållstillstånd för de nyanlända; tills de fått "jobb och varaktig inkomst." Först därefter kan ett permanent uppehållstillstånd komma ifråga. Den tuffa kombinationen att hitta ett arbete och uppvisa varaktig inkomst för att få stanna, innebär en stark press och därmed ett starkt incitament för att underbjuda sin arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden.

Att det är lönedumping i stor skala som åsytas med Liberalernas förslag framgår av partiledare Björklunds förklaring till ny inriktning av integrationspolitiken. Han menar att en ny låglönemarknad -med jobb som i litet antal funnits tidigare - måste skapas för att kunna inlemma de nyanlända på den svenska arbets-

marknaden. Eftersom nyliberala skattesänkningar och privatiseringar är det som fortsatt gäller så skall låglönemarknaden skapas genom i huvudsak skatteavdrag för medel- och överklassen. Det vill säga lägre skatt för de redan välbeställda när de, för bygg- och hemtjänster, anställer folk med lagstiftade lägre maximalöner. Hur varaktiga de nyanländas inkomster kan tänkas bli, när de blir beroende av smulor från medel- och överklass (?), är inget Liberalerna alls bryr sig om.

För oss i fackföreningarna är det däremot ett stort bekymmer med den överenskommelse om tillfälliga uppehållstillstånd som den svenska regeringen gjort med den borgerliga oppositionen. Tillfälliga uppehållstillstånd och krav på varaktig inkomst för att få stanna, samtidigt som lågbetalda och lättflyktiga jobb är under utveckling, bådär inte gott när hårdföra vikarbyråer redan tillåtits undergräva många kollektivavtal på den svenska arbetsmarknaden.

Våra internationalistiska fackliga asyl- och arbetsrättskrav kan formuleras:

- Inga fler destabiliserande krig - upprätthåll principen om nationell suveränitet
- Den nationella förhandlings- och kollektivavtalsrätten (Tariffavtal) skall gälla alla arbetande på hela arbetsmarknaden
- Permanenta uppehållstillstånd för de som beviljas asyl - rätt till anhöriginvandring
- Kraftfulla offentliga investeringar i infrastruktur och bostäder för fler jobb och social upprustning

RETTFERDIG PENSJON?

DAGENS 20-ÅRINGER RISIKERER Å SITTE IGJEN MED HALVPARTEN AV DAGENS PENSJON.

 EYSTEIN GARBERG. LEDER, ELEKTRIKERNE FAGFORENING

1 2 3 4 **5** 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Da folketrygden ble innført i 1967, var målet at vanlige folk skulle få to tredeler av lønna si i pensjon. Dagens 20-åringer risikerer å sitte igjen med bare halvparten av dette.

Hva er det som foregår?

Med pensjonsreformen som ble innført i 2011, kommer automatisk pensjonskutt i form av «levealdersjustering» av folketrygden. Når gjennomsnittlig levealder går opp, går den enkeltes pensjon ned. Alle må jobbe lengre for å kompensere for dette, selv om det først og fremst er høytlønte med lang utdanning og lite belastende jobber som har høy og sterkt økende levealder.

LO-kongressen i 2005, som behandlet pensjonsreformen, ville ikke akseptere et slikt system, hvis det fører til at «økt levealder blant høytlønte skal medføre endringer som mest berører grupper med tungt arbeid og kanskje lavere lønn.»

Kongressen krevde derfor at myn-

dighetene «må særlig vurdere hvordan levealdersutviklingen er for ulike grupper».

Hva har skjedd med levealdersutviklingen til ulike yrkesgrupper etter at pensjonsreformen ble vedtatt av Stortinget i 2005? Dette viser Manifest Tankesmie i rapporten «Vinnere og tapere» (1/2016).

Ulikheten i levealder har ikke gått ned. Blant kvinner er den økende.

Her er noen eksempler.

- Mannlige tannleger lever i gjennomsnitt 83,6 år, som er ni år lengre enn truckførerne.
- Gjennomsnittlig levealder for kvinnelige tannleger er 87 år, for hotell- og restaurantarbeidere 79,9 år.
- Blant kvinnelige markedsanalytikere og konsulenter har levealderen økt med tre år det siste tiåret. Blant renholdere er økningen 0,2 år. Hotell- og restaurantarbeidere har en nedgang på 0,2 år.

Nøyaktig det som LO sa nei til, er det som skjer nå. Pengene som spares på pensjonskutt til grupper som ikke øker levealderen, brukes til å øke pensjonen til yrker med økende levealder. De som står ekstra lenge, kan med det nye systemet nemlig oppnå en «gullpensjon» som er høyere enn lønna de hadde.

Pensjonsreformen snur opp ned på pensjonssystemet, særlig i privat sektor. Avtalefestet pensjon (AFP) var opprinnelig en tidligpensjonsordning for slitne arbeidere som ikke holdt ut til ordinær pensjonsalder. Ny AFP i privat sektor er derimot en tilleggs-pensjon som gir den som står lenge i jobb, en ekstrabonus - livet ut! De som virkelig trenger tidligpensjon, vil i mange tilfeller ikke få gå av med ny AFP. De har gjerne for dårlig opptjening.

Det hardeste kuttet for den enkelte i yrker med lav levealder vil ofte være «avkorting». Det er en pensjons-

straff for såkalt tidlig avgang. Den som går av som 62-åring, vil få mye lavere pensjon enn den som står til 67, selv om de har jobbet nøyaktig like mange år. Vi kan sammenlikne en arbeider som begynner i arbeid som 22-åring og en akademiker som begynner som 27-åring. I vårt eksempel har disse to nøyaktig samme opptjeningstid på nøyaktig samme gjennomsnittslønn, 500000 kroner, og begge har rett til AFP.

- Arbeider med 40 års opptjening går av ved 62. Pensjon som 67-åring: 217000 kroner.
- Akademiker med 40 års opptjening

går av ved 67. Pensjon som 67-åring: 275000 kroner. Akademikeren har ikke jobbet én dag mer og ikke tjent én krone mer i lønn, men han tilhører et yrke med lavere slitasje, statistisk høyere levealder og avgangsalder.

I tillegg får han omtrent 27 prosent høyere pensjon enn arbeideren, eller 58000 kroner mer i året, livet ut. Hvis akademikeren benytter sin mulighet til å stå i jobb til fylte 70, vil han få 126000 mer enn arbeideren, livet ut. For å kompensere for innstramming i folketrygden er det innført obligato-

risk tjenstepensjon i privat sektor. Bedriftene betaler minst to prosent av lønn til et forsikringsselskap. Privilegerte ansatte får mye høyere prosent, mange arbeidsfolk får minimum.

Dette er et skritt i retning individualisering og privatisering av pensjons-systemet vårt, et helt nytt marked for finansbransjen. Vi blir gjort til ufrivillige aksjespekulanter. Vi må velge «forvaltning» og risiko. Når du får en ulevelig pensjon som gammel, sitter du kanskje igjen med følelsen av at det var din egen skyld. Du skulle investert smartere. Trosset helsa. Jobbet lengre.

Men pensjon er ikke et privat, individuelt spørsmål. Det er et politisk samfunnsspørsmål. Fagbevegelsen må samle seg om enkle, rettferdige krav.

1. To tredeler av lønn i pensjon ved 67 års pensjonsalder.
2. Gjenreis AFP som tidligpensjon fra fylte 62.
3. Innfør et pensjonstak på 100 prosent av lønn.

Artikkelen har vært trykket i Dagbladet.

Vi ja, men de som bestemmer prioriterte å unngå streik for enhver pris (redaksjonens kommentar).

TRENGER VI ET MODERAT TARIFFOPPGJØR?

ROAR EILERTSEN FRA DE FACTO HADDE ET INTERESSANT INNLEGG RUNDT MODERATE LØNNSOPPGJØR PÅ ÅRETS LANDSRÅD I HMF. BÅDE NHO, LO OG DE FLESTE POLITISKE PARTIER ER ENIGE OM AT ET MODERAT LØNNSOPPGJØR MÅ TIL.

MEN HVA ER EGENTLIG ET MODERAT LØNNSOPPGJØR?

📺 : JOHNNY LEO JOHANSEN 📄 : TOR-ERIK LUNDBERG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Sjefen for Norsk Industri (NHO) sier "null-null-null", og prøver å dempe forventningene før frontfagene går inn i tariffforhandlinger. Ved hvert tariffoppgjør får vi høre at det er krise i norsk industri for å dempe forventningene. Denne gangen er begrunnelsen økt arbeidsledighet.

Oljeindustrien stopper akutt opp på grunn av de lave oljeprisene. Det er først og fremst enkelte kommuner på Vestlandet som er rammet av høy arbeidsledighet. I andre deler av landet er det fortsatt vekst, sa Eilertsen. Vi hadde en lavere vekst i 2014 og 2015, men ikke en lavere vekst enn i andre land. Det som hemmer veksten mest er sosial dumping, hvor fagfolk blir erstattet med ufaglært billig arbeidskraft. De er mindre produktive, og det investeres mindre i ny teknologi fordi det er tilgang på billig arbeidskraft.

Det er ikke ett Norge som har en felles interesse! Det må bevisstgjøres at det er forskjellige klasser. De som eier og styrer har ikke den samme

interessen som lønsmottakere. De siste ti årene har reallønna i Norge steget med 30 %, i motsetning til for eksempel USA hvor reallønna har stått stille. Det er vekst i den amerikanske økonomien, men arbeiderne får ingen del av denne veksten. Hvis problemene i oljebransjen skal legges

premissene for lønnsoppgjøret så blir det et nulloppgjør.

Det Tekniske Beregningsutvalget for Inntektsoppgjørene, TBU, anslår at prisstigningen vil ligge på 2,5 % for 2016. Det vil si det samme som at vi går ned det samme i lønn dersom

Roar Eilertsen, «De facto»

Om lønna går ned går profitten opp

vi går inn for ett lønnsoppgjør på 0,- kroner. Statistisk Sentralbyrå, SSB, har et foreløpig anslag på at lønnsøkningen vil ligge på rundt 2,6 % for 2016. Dette må helt klart være et minimum hvis vi skal kunne klare å opprettholde kjøpekraften vår. Det er god samfunnsøkonomi at vi opprettholder kjøpekraften vår. Økt kjøpekraft øker produksjonen og man får lav arbeidsledighet.

Eierne er først og fremst opptatt av gode overskudd, selv i dårlige tider. De ber oss om å godta lønnskutt og truer med oppsigelser. Dette er det farlig å gå med på fordi det blir en nedadgående spiral. Det blir lavere lønnsvekst, dårligere kjøpekraft, dårligere velferdsordninger og bedriftenes overskudd blir ikke investert videre fordi det går dårlig med økonomien som igjen gir mer arbeidsle-

dighet. Med kutt i velferdsordninger blir det også kutt i ledighetstrygd.

Det trengs nyteknisk for å få opp produktiviteten, ikke lønnskutt, sa Eilertsen. Ved denne anledningen må vi heller benytte den ledige ekspertisen til å oppgradere offentlige bygg, veier og for eksempel bygge om ferjer til å kunne gå på gass. Dette krever større offentlige bevilgninger.

« Det er ikke ett Norge som har en felles interesse! Det må bevisstgjøres at det er forskjellige klasser.

LANDSRÅD

📺 : JOHNNY LEO JOHANSEN

📺 : TOR-ERIK LUNDBERG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Den 16. og 17. mars var det igjen duket for landsråd. Tillitsvalgte fra klubber og HMF-avdelinger fra hele landet var samlet i forkant av vårens årsmøte i foreninga.

På dagsorden stod blant annet tariffoppgjøret, inntak av lærlinger, minsteinnhold i servicekontrakter, EUs mulige dom over overenskomstens bestemmelser om innleie. Blant foredragsholderne var Roar Eilertsen fra

De Facto og Bjørn Fornes som er ny forhandlingsleder i El & It forbundet. Leder av HMF, Markus Hansen, var møteleder.

TARIFFOPPGJØRET

LO, NHO og de fleste politiske partier maner til et moderat tariffoppgjør, og forventningene dempes med argumenter som økende arbeidsledighet og lave oljepriser. Roar Eilertsen fra De Facto holdt et godt innlegg

om hvorfor det er så viktig og ikke gå med på et null oppgjør i vårens tariffoppgjør. Det er anslått en prisvekst på 2,5 %. Å gå med på ett lavere lønnstillegg enn dette er det samme som å gå med på et lønnskutt. Et lønnskutt vil gi mindre kjøpekraft, som igjen vil gi mindre vekst og med kutt i velferdsordningene på sikt. Det er ikke ett Norge som har en felles interesse. Det er de som eier og vi som er lønnsinntakere. Bedriftene

vil ikke selv gå med på å senke sitt overskudd, men vi skal gå med på lønnskutt. Bedriftsledelsen vil i sin egen interesse og omdømme uansett levere ett bra regnskap. Overskuddet blir ikke investert videre fordi det går så dårlig med økonomien. Les mer om Eilertsens foredrag i artikkelen "Trenger vi et moderat tariffoppgjør?"

Bjørn Forsnes, som er ny forhandlingsleder i El & It, fortsatte der Eilertsen slapp og fortalte om årets tariffoppgjør. Frontfagene (Fellesforbundet/Industrifagene) er som vanlig først ut, og er med på å sette lista for

de forbundene som skal forhandle etter dem. Hvem klarer å sprengde de rammene som blir satt ved frontfagenes forhandlinger, spurte han.

Forsnes, som sa han er i mot EU men for pensjon, pratet av viktigheten rundt gode pensjonsavtaler fremover. Med kun den lovbestemte OTP på 2 % går nesten halvparten bort til administrasjon, sa han, og manet til gode pensjonsavtaler i tariffavtalene.

REKRUTTERING TIL FAGET

De fleste bedriftene har ennå ikke kommet ut med noe endelig standpunkt på hvor mange lærlinger som

skal ansettes i år. Men flere av bedriftene har signalisert at de skal ta inn 0 til 1 lærlinger i år.

Dette er et brudd på Overenskomsten dersom vi ikke klarer å opprettholde minst en klasse på OPPHEI. I Overenskomsten står at "partene har intensjoner om å opprettholde en klasse ved OPPHEI. Videre står det også at "det er partenes intensjon at hovedrekrutteringen til faget skal være gjennom lærlinger som har gjennomført VK1 elektro".

Det er viktig for faget at vi har en jevn rekruttering til faget, da først og fremst med lærlinger. Dette fordi det er viktig at vi kan opprettholde OPPHEI for å kunne få gode fagfolk. Det er også et samfunnsansvar å gi ungdommen en utdanning.

Det er store forventninger til at de største bedriftene tar inn lærlinger i 2016, særlig Schindler som ikke hadde noen nye lærlinger i 2015. Klubbene tar dette opp med bedriftene.

MIS`EN - MINSTEINNHOLD I SERVICEKONTRAKTER

Faglig utvalg i foreninga utarbeidet for en tid tilbake en standard for minsteinnhold i servicekontrakter, kalt for "Mis`en". Det må gjøres et arbeid for å gjøre denne kjent ute blant medlemmene, heiskonsulenter og heiskunder. Spesielt ved offentlige anbud. Det har vist seg at flere kommuner allerede benytter Mis`en som et underlag ved offentlige anbud om servicekontrakter på sine heiser. Mis`en er trykt opp i lommeformat og finnes tilgjengelig på heis.no.

REBERKONFERANSEN

VÅRENS REBERKONFERANSEN BLE AVHOLDT DEN 3. OG 4. APRIL PÅ LINNE HOTELL I OSLO. PÅ DAGSORDEN STOD BLANT ANNET REBERKLUBBENS HANDLINGSPLAN, LØNNSFORHANDLINGER, NYE SKATTEREGLER FOR BRUK AV FIRMABIL/GPS OG VALG.

 : TOR-ERIK LUNDBERG

 : TOR-ERIK LUNDBERG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Terje Skog la frem Hovedstyrets forslag til handlingsplan for Reberklubben. Han innledet blant annet med en god fremstilling av den felles interesse som arbeidsfolk har ved å organisere seg. En enstemmig Reberkonferansen ga Hovedstyret mandat til å jobbe videre med handlingsplanen. Handlingsplanen er sendt ut til alle tillitsvalgte.

I år var adm.dir. Harald Torsøe invitert til Reberkonferansen for å besvare på spørsmål fra konferansen. Blant spørsmålene var inntak av lærlinger. Noe som bedriftene på dette tidspunktet ikke hadde tatt helt stilling til, men de så for seg at det ville ligge på mellom 0 til 2 lærlinger i år. Inntak av lærlinger vil være prioritert for Reberklubben i år, siden

bedriften heller ikke i fjor ansatte noen nye lærlinger. Et annet spørsmål som kom opp var beskatning og GPS i firmabilene. For bedriftens del er det ikke aktuelt å gå for løsningen med sjablongmetoden, og det ville fortsatt være varebiler med grønne skilt. Det vil uansett ikke være aktuelt for klubben å innføre GPS før det har vært grundig diskutert. Det må

også foreligge en god lokalavtale for bruk av firmabil, samt en avtale som ivaretar personvernet.

Innkommende forslag til vårens lokale lønnsforhandlinger ble diskutert og satt opp i prioritert rekkefølge. Selv om vi ble snytt for julebord i fjor, så er det ingenting som tyder på at bedriften går dårlig. Det var stor enighet om at alle ønsket en del av de verdiene som de har vært med på å skape. Hovedstyret fikk i mandat til å sette ned et forhandlingsutvalg. Lokale forhandlinger vil uansett ikke starte opp før de sentrale tarifforhandlingene er ferdig. I den forbindelse er det også stor spenning rundt hva som skjer med bestemmelsene i overenskomsten om inn og utleie. Alle klubbene oppfordres til å diskutere dette grundig i tiden fremover.

Jan Refsnes (til venstre) og Alexander Udnes Jordnes (til høyre)

Reberkonferansen ble avsluttet med valg. Alexander Udnes Jordnes (Oslo) ble valgt inn som ny hovedtillitsvalgt i Reberklubben. Rune Larsen (Drammen) fortsatte som nestleder. Håkon Bauge ble ny representant i Hovedstyret fra Stavanger. Ole Bernhard Reber (Kristiansand) ble valgt inn som personvernombud/ datatillitsvalgt.

Reberkonferansen takket Jan Refsnes for sitt arbeid som hovedtillitsvalgt. Kjenner vi Jan rett, så har han nok å engasjere seg i både innen fagforening og i sitt politiske arbeid i SV.

ÅRSMØTET

NOK EN GANG VAR OSLO I KLART MINDRETALL DA ÅRSMØTET BLE AVHOLDT 5. APRIL. STAVANGER, TRONDHEIM OG ØSTFOLD HADDE MOBILISERT GODT, OG HADDE STYRING MED DE VEDTAKENE SOM BLE GJORT

📺 : JOHNNY LEO JOHANSEN

📺 : BJØRN TORE EGEBERG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Styret hadde forberedt møtet godt, og visste vel at forslagene som ble lagt fram ikke var omstridt. Dessuten skulle kasserer Frank Hansen legge fram et regnskap med overskudd, og det pleier å skape god stemning.

Det var et årsmøte som forberedte Foreningen på kamp. EUs Vikarbyrådirektiv går lenger enn de fleste andre direktiv om å innføre mer høy-repolitikk. Det spesielle med Vikarbyrådirektivet er at det også inneholder begrensninger om hva som er lov å avtale i tariffavtaler. Overvåkningsorganet ESA har allerede i to runder bedt om opplysninger om bestemmelsen i Heisoverenskomsten som sikrer at det ikke kan leies inn fra bemanningsselskaper. Det er trøbbel i møte. Men trøbbel pleier heismon-tører å møte med kamp, og det var også tonen på årsmøtet.

Boye Ullmann var invitert for å vise hva EØS-avtalen og frislippet av bemanningsselskap hadde ført til i byggebransjen. Selv om budskapet er kjent for mange, så er det fortsatt

ille og se at tusener av gode arbeidsplasser har blitt borte, mens det er bemanningsselskapene som har blitt største arbeidsgivere. Med alt snusk det fører med seg av arbeidsavtaler i 0 % stilling, lange dager uten overtidbetaling, vernearbeid som bare er synlig på papiret og reisejobber uten betaling for kost og losji. Så her var det mye ammunisjon for kampen for forsvar av overenskomsten.

Av vedtakene så fikk styret fullmakt til støtte eller delta i rettslige prosesser for Ramunas Gudas. Det ble bevilget 50 000,- til Nei til EUs arbeid og 10 000,- til Norsk Folkehjelp. De fleste ble gjenvalgt til styret, men det var noen som gikk ut av styret til fordel for yngre tillitsvalgte.

Jørn Inge Tvedt har representert Bergen siden 2013. Dette har vært en periode med god vekst i medlemstallet i Bergen. Jørn har vært en god lagbygger og har innimellom også gjort en jobb i 17.mai komiteen i Bergen.

Thomas Skoglund kom inn som varamedlem i styret i 2006. I 2008

rykket han opp til styremedlem, samtidig som han overtok lederklubba i Otisklubben. Thomas har vært en tydelig stemme fra Otisklubben, og har et spesielt engasjement for pensjons- og forsikringssaker, et engasjement som Foreningen vil dra nytte av i framtida også.

Jan Refsnes ble valgt inn i styret i 2008, men hadde da allerede vært leder av Stavangeravdelingen i en årrekke. Han har vekselvis representert Stavanger og Reberklubben, og også hatt kapasitet til sosialistisk agitasjon i Sandnes. Han tar pensjonsreformens slagord om at «det skal

lønne seg å jobbe lenge» på alvor, så vi regner med å høre mer til denne engasjerte SV-heismontøren i åra som kommer.

« Han tar pensjonsreformens slagord om at «det skal lønne seg å jobbe lenge» på alvor,

Boye Ullmann

Reber Oslo på «lompa»

ÅRSMØTE I REBER OSLO

📷 : TOR-ERIK LUNDBERG

☰ : TOR-ERIK LUNDBERG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Fredag 29. april avholdt Reber Oslo sitt årsmøte med påfølgende klubbmøte. I sympati med de streikende hotell og restaurantarbeiderne, ble årsmøtet flyttet fra Linne Hotell til Bøndenes Hus. Med påfølgende middag på legendariske "Lompa", Restaurant Olympen, som er gått fra en brun pub til stilfull restaurant.

Av saker som ble tatt opp var blant annet tidspress, Reberkonferansen og valg. Vi kom heller ikke utenom en

diskusjon om det kommende tariffoppgjøret, med litt informasjon om hvordan en eventuelt streik organiseres. Årsmøte mente at kravene i årets tariffforhandlinger var riktige og viktige krav.

Morten Sandaas ble gjenvalgt som klubbleder, Tor-Erik Lundberg og Rune Foshaug som nestledere. Rune er i tillegg nyvalgt sekretær.

ENDRINGER I HEISDIREKTIVET

WWW.DIBK.NO, DIREKTORATET FOR BYGGKVALITET

Heiser som installeres i norske byggverk skal oppfylle krav til sikkerhet og helse. En ny heisforskrift trådte i kraft 20. april 2016. Forskriften retter seg særlig mot heisinstallatører og produsenter, importører og distributører av sikkerhetskomponenter for heiser.

FORSKRIFTEN GJENNOMFØRER EUS REVIDERTE HEISDIREKTIV

Heisforskriften kommer som en følge av at EUs heisdirektiv gjennomføres i norsk rett. Direktivet ble vedtatt i 2014 og er en omarbeidet og utvidet versjon av direktiv 95/16/EF.

Omarbeidelsen og utvidelsene er gjort fordi EU ønsker å strømlinjeforme et harmonisert regelverk på en rekke vareområder. Dette gjøres ved å definere sentrale begreper og fremgangsmåter på samme måte i ulike rettsakter.

I DET NYE HEISDIREKTIVET ER DET GJORT ENDRINGER PÅ FLERE OMRÅDER FRA DET TIDLIGERE DIREKTIVET

- klarere rolleinndeling og krav til produsent, importør og distributør av sikkerhetskomponenter for heiser
- klarere krav til heisinstallatør
- nye krav som teknisk kontrollorgan (TKO) må tilfredsstille for å bli utpekt og nye regler for å notisere tekniske kontrollorgan
- klargjøring av reglene for hvordan de tekniske kontrollorganene skal operere
- strengere krav til markedsovervåkning

De grunnleggende kravene til helse og sikkerhet er fastsatt i selve heisdirektivet, mens den tekniske reguleringen skjer gjennom harmoniserte standarder som er utarbeidet på bakgrunn av de kravene som fastlagt i direktivet. Den nye norske forskriften stiller ikke ytterligere krav til installasjon av heiser. Dette reguleres av det felles, europeiske heisdirektivet.

INGEN KONSEKVENSER FOR ANDRE PERMANENTE LØFTEINNRETNINGER

Kravene til andre permanente løfteinnretninger til bruk i byggverk berøres ikke av implementeringen av

direktivet, men reguleres av maskindirektivet. Direktoratet vil imidlertid også vurdere en revisjon av bestemmelsene som omhandler andre løfteinnretninger enn heiser på et senere tidspunkt

MINDRE ENDRINGER I TEK OG DOK

Det gjort mindre endringer i byggeteknisk forskrift (TEK) og i forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK). Endringene er først og fremst henvisninger til den nye forskriften.

SNART ER VI OVERALT

AV BJØRN TORE EGEBERG

Året startet med gode nyheter. Vi har nå fått fem medlemmer ved Thyssen i Kristiansand. Den nye klubben har fått overenskomst, og kan jobbe videre med de gode rammene som overenskomsten gir.

FORLIK MELLOM THYSSSEN OG TOM KRISTIAN HETLAND

AV BJØRN TORE EGEBERG

Tom Kristian

Tom Kristian i Brumunddal, styremedlem i Foreningen i flere år, mottok endringsoppgivelse fra Thyssen i mars 2015. Tom Kristian hadde arbeidssted Hedmark/Oppland. Forut for oppsigelsen hadde bedriften varslet krav om at han inni mellom skulle jobbe i Oslo, uten betaling for kjøring fra Brumunddal til Oslo (13 mil hver vei). I endringsoppgivelsen stod det at hans nye ansettelse

skulle være i avdeling Oslo. Det var et tillegg om at arbeidsgiver ønsker å legge til rette for at arbeid i nærheten av Brumunddal ville bli prioritert til Tom Kristian.

Klubben og Foreningen var fullt ut klar over at Thyssen sleit med lønnsomheten ved Mjøsas bredder. Men det var svært provoserende at bedriften gikk til en endringsoppgivelse (som neppe ville bedre lønnsomheten) i stedet for å samarbeide med klubben om å lage en plan for bedret lønnsomhet. Og daglig kjøring 26 mil uten betaling for reisetid var langt utafor det klubb og forening kunne gå med på.

Klubben valgte ganske tidlig å be om at saken skulle oversendes til forbundet og LOs juridiske avdeling. Kanskje litt for tidlig? I alle fall ble det en vanlig og lang runde med advokaten i førersetet. For øvrig godt utført advokatarbeid av LO-advokat Katrine Rygh Monsen. Stevning for usaklig oppsigelse ble levert

1.september. Forlikssavtale ble skrevet i januar 2016.

Forliket slår fast at Tom Kristian har Hedmark/Oppland som sitt arbeidssted. I likhet med alle andre, og som tidligere, kan han bli pålagt utenbysarbeid. Det han måtte gi for å få forliket var at heretter skal 50 km daglig ikke regnes som arbeidstid ved arbeid i Mjøsregionen. Det er i tillegg en forutsetning at Tom Kristian ikke behandles dårligere enn andre mon-tører i bedriften i henhold til overenskomst, lokale avtaler og praksis.

NYE REGLER FOR BESKATNING AV YRKESBIL VED PRIVAT BRUK

Skatteetaten opplyser på sine nettsider at det fra og med 2016 gis nye regler for verdsettelse av fordel ved private bruk av arbeidsgivers yrkesbiler. Med yrkesbil menes varebiler klasse 2 og lastebiler med totalvekt under 7 501 kg. Det er videre et vilkår at du har et tjenstlig behov for en slik bil. Nedenfor er de to ulike alternativene for utregning av den skattemessige fordel av den private bruken av yrkesbilen.

SJABLONGMETODEN

Skjer ved at den private fordelen ved bruk av yrkesbiler verdsettes etter sjablongmetoden som for ordinære firmabiler, men med et særskilt bunnfradrag for å ta hensyn til at yrkesbiler i mindre grad enn ordinære firmabiler er egnet til privat bruk. Reduksjonen skal skje ved at listepri-

sen reduseres med 50 %, begrenset oppad til kr. 150 000. Om det er gjort en reduksjon i grunnlaget på 50 prosent for el-biler, gis det ikke i tillegg bunnfradrag.

INDIVIDUELL VERDSETTELSE

Verdsettelse av den private fordelen kan også gjøres basert på faktisk bruk. Fastsettelse basert på kilometersats forutsetter at det føres en elektronisk kjørelog bok som administreres av arbeidsgiver. Den elektroniske kjørelog boken skal dokumentere total kjøre lengde samt total lengde for yrkeskjøring, slik at differansen utgjør antall kilometer bilen er benyttet privat. Muligheten for å fastsette fordel etter kilometersats gjelder for all privatkjøring, og ikke bare reiser til og fra jobb. For 2016 vil satsen for beregning av privat fordel basert på faktisk bruk være kr 3,40 pr. km uansett kjøre lengde.

UNNTAK FOR VISSE TYPER KJØRETØY

Regelverket for fordel ved privat bruk av firmabil som faller utenfor standardreglene, som gjaldt til og med 2015, vil fra og med 2016 kun gjelde for visse typer kjøretøy. Blant annet lastebiler med totalvekt på over 7.500 kg og busser med mer enn 15 passasjerplasser.

REGNEEKSEMPLER

Eksempel 1:

Arbeidsgiver velger ordningen med elektronisk kjørelog bok. Den viser at du har kjørt 5 000 km som ikke er yrkeskjøring. Det inkluderer privat kjøring og kjøring mellom hjemmet og fast arbeidssted. Kjøring mellom hjemmet og arbeidsoppdrag er derimot yrkeskjøring. Regnestykket blir $5000 \text{ km} \times 3,40 \text{ kr} = 17\,000 \text{ kr}$. Da blir 17 000 kr lagt til inntekten din og beregnet skatt av.

Eksempel 2:

Arbeidsgiver velger ordningen med sjablongbeskatning. Du har et tjenstlig behov for å disponere en bil som har en listepri s på 350 000 kr. Det skal trekkes fra et bunnfradrag på 50 prosent av listepri sen, men maks 150 000 kr. Da blir regnestykket som følger:

Listepri s:

$350\,000 \text{ kr} - 150\,000 \text{ kr} = 200\,000 \text{ kr}$.

Skattepliktig inntekt:

$200\,000 \text{ kr} \times 30\% = 60\,000 \text{ kr}$

Eksempel 3:

Du kjører 10 000 km som ikke er yrkeskjøring og bilen har en listepri s på 200 000 kr. Dersom arbeidsgiver velger alternativet med elektronisk kjørelog bok, blir den skattepliktige inntekten 34 000 kr. Dersom arbeidsgiver velger sjablongbeskatning basert på listepri s, blir den skattepliktige inntekten 30 000 kr ($(200\,000 \text{ kr} \times 50\%) \times 30\%$).

Eksempel 4:

Dersom du kjører 16 000 km og bil er registrert 11.11.2011 og har en listepri s på 400 000 kr, blir den skattepliktige inntekten 54 400 kr dersom arbeidsgiver velger alternativet med elektronisk kjørelog bok.

Med sjablongbeskatning blir regnestykket:

Listepri s:

$400\,000 \text{ kr} \times 75\% = 300\,000 \text{ kr}$

$300\,000 \text{ kr} - 150\,000 \text{ kr} = 150\,000 \text{ kr}$

Skattepliktig inntekt:

$150\,000 \text{ kr} \times 30\% = 45\,000 \text{ kr}$

Kilde: www.skatteetaten.no

REDAKTØREN HAR UTFORDRET MEG PÅ Å SKRIVE OM KAPITALISMEN SOM SAMFUNNSSYSTEM, OG OM DET FINS TROVERDIGE ALTERNATIVER. INKLUDERT I FORESPØRSELEN LIGGER ET ØNSKE OM AT DET OGSÅ SKRIVES OM SAMFUNNSSYSTEM FORUT FOR KAPITALISMEN.

ET ANNET SAM - EN NØDVENDIGHET,

AV TERJE SKOG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Det ligger eksplisitt i en slik vinkling at kapitalismen er et system som har oppstått historisk - altså ikke eksistert fra tidenes morgen. Det er derfor grunnlag for også å hevde at systemet heller ikke vil vare i evig tid - altså vil bli erstattet av et annet.

Jeg tar utfordringen. Min oppfatning av verdens tilstand er at vi i løpet av de nærmeste 50 til 100 år står overfor en total samfunnsmessig kollaps og kommer til å måtte velge mellom barbari eller sosi-alisme - et humant og solidarisk samfunn, fri for utbytting. Jeg er dessuten av den oppfatning at det først og fremst er arbeidsfolk som må være drivkraften i en nødvendig samfunnsomveltning. Det-te er min begrunnelse for at temaet som redaksjonen reiser er

på sin plass å diskutere i vår egne rekker. Temaet er for alvorlig til å overlates til academia aleine - der er det i hovedsak prat og lite handling.

INNLEDENDE MERKNADER

Jeg tror de fleste er enige om at dagens tilstand i verden gjør at det trengs store samfunnsendringer. Et annet samfunnssystem er påtreen-gende. Vansken består i å gi et troverdig svar på hvordan et slikt samfunn skal se ut, og om det er realistisk og levedyktig. Jeg skal forsøke i løpet av artikkelserien å gi en begrunnelse for dette.

Verden er brutal. Folk spør om det noen gang kan bli fred, frihet og rettferdighet. Fraværet av for-nuftige løsninger avler frustrasjon, oppgitthet og desperasjon. I den vestlige verden

opplever vi en økonomisk krise, som slo inn i Norge ved oljekrakket i 2014. «Ekspertene» har helt siden krisa inn-traff i 2007/2008 spådd at den vil bli kortvarig. Men den globale arbeidsløsheten stiger kraftig, og store deler av ungdomskullene er slått ut av arbeidsmarkedet for godt. Desto mer permanent denne midlertidigheten blir, desto mer utsvevende blir forklaringen på krisas årsak.

I Norge nekter regjeringa å erkjenne at det i det hele tatt er en økonomisk krise. Grunnen til at krisa er dyp og langvarig er at det er en krise i den fundamentale økonomiske basisen i samfunnet, i den delen av arbeidslivet hvor produksjonen foregår, der verdiene skapes. Det er ikke i finansnæringen, som har til funksjon å smøre produksjonen, problemet

FUNNSSYSTEM MEN ER DET MULIG?

først og fremst sitter. Det er derfor mer sannsynlig at krisa vil skjerpes ytterligere og forlenges enn at de økonomiske spåkonene får rett.

På bakgrunn av krisesituasjonen opplever vi at fagbevegelsen verden over går med på reduserte vilkår for å redde «sine» kapitalister. Selv om sviket ikke er like omfattende, er det allikevel samme tankegang som ligger til grunn når det norske LO aksepterer reduksjon i kjøpekraften ved årets tariffoppgjør.

Vi opplever en verden hvor arbeidsmarkedet er preget av sosial dumping, lønna senkes og arbeidsdagen forlenges. Angrepene er omfattende og kontinuerlig. Den frie flyten av arbeidskraft på tvers av landegrensene setter fagbevegelsen effektivt til side.

Vi opplever kraftige angrep på pensjonssystemet. Pensjonsytelsene reduseres drastisk, pensjonsalderen, som var i ferd med å senkes, blir hevet (gjennom økonomiske straffetiltak mot de som ønsker å gå av tidlig), og det gjennomføres en stortilt privatisering av pensjonene. Mer penger pløyes inn i finansnæringen framfor at pensjonene forvaltes som et samfunnsansvar.

Vi opplever at den vestlige verden gjennomfører bombing, okkupasjon og statskupp i Afghanistan, Irak og Libya, og gir sin støtte til «opprør» i Syria. Samtidig later de ansvarlige herrer til å være overrasket over at det oppstår en strøm av flyktninger og blind terror. Motstand mot bombing, okkupasjon og undertrykking kan ta to retninger, enten en positiv,

det som betegnes som en progressiv retning - en retning som peker framover, eller gå den motsatte vei, være bakstreversk og despotisk - det som ofte betegnes som en reaksjonær retning. Flyktningestrømmen har sin årsak i kombinasjonen av tankeløs vestlig bombing og reaksjonært hjemlig «opprør», som er gjødslet av en voldelig religion. Ansvar for kaoset, terror og bestialiteten hviler ytterligere på USA og Nato-landenes skuldre ved at de både direkte og indirekte har vært med på å finansiere og bygge opp et nettverk av terrorkrefter i de arabiske, asiatiske og afrikanske landene.

Folk i nød skal selvfølgelig hjelpes. Men de påfølgende problemene som krigshandlingene skaper, kommer til å bli formidable, både kulturelt og

ikke minst for arbeidsmarkedet, der flyktningene søker ly. Den humanitære krisa løses hverken med stengte eller åpne grenser. Fins det noen annen løsning enn sosial omveltning i både de vestlige krigsmaskinene og i det tilbakeleggende orienten?

Disse innledende avsnittene er ment som en begrunnelse for at vi må løfte blikket og leite etter al-ternative samfunnssystem. Hvis vi i tillegg til de ovenstående momenter, trekker inn den globale miljøkatastrofen, må det være berettiget å hevde at verden er i ferd med å gå av hengslene. Noe må gjøres. Mitt anliggende er at det er vanlige folk, og først og fremst arbeiderklassen, som må stå i spissen for en samfunnsomveltning.

Begrepet revolusjon bør på nytt bli en del av vårt vokabular. Det er fullt ut akseptert å benytte begrepet når den teknologiske utviklinga skal beskrives. Da snakkes det om den industrielle revolusjon, om IT-revolusjon osv. Det er også lov å snakke om samfunnsmessige revolusjoner når betegnelsen benyttes om historiske hendelser, som jordbruksrevolusjon, den franske revolusjon osv. Historisk har samfunnet vært igjennom flere progressive (framskrittssvennlige) revolusjoner, men det er et viktig poeng at det til tross for framskritt er et utbyttingssystem som har erstattet et annet. Neste trinn i samfunnsutviklingen vil være en omveltning hvor all utbytting og undertrykking settes til side. En slik omveltningen,

mer grunnleggende enn alle tidligere framskritt, må kunne betegnes med sitt rette navn - som en revolusjon.

Vi ser at alle de store omveltningene som har funnet sted i verden skjer når «folket» (et udefinert begrep) reiser seg, og det skjer stort sett overraskende og spontant, og særlig uten at makta skjønner stort av hva som foregår. Det var ikke mange som forutså omveltningene i Sovjetimperialiet for drøye 25 år siden. En ting var nødvendigheten av å styrte Sovjet-diktaturet, men resultatet ble bare et skifte av diktaturets form. Likeens i Egypt, en despot er byttet med en annen. I Hellas har det vært stormfulle protester mot EUs innstramningspolitikk. Men ledelsen Syriza sviktet sin oppgave med å lede opprøret til en sosial omveltning. Poenget er at opp-

rør kan komme fortere enn vi aner, men desto viktigere er innholdet. Da trengs bevissthet. Bevissthet skapes gjennom diskusjon - ikke taushet.

Resten av artikkelen/serien vil dreie seg om selve temaet, hvor jeg også vil forsøke å si noe om de bakenforliggende kreftene i dagens samfunn og om innholdet i et alternativt system. Artikkelen er såpass lang at den vil strekke seg over flere numre av medlemsbladet vårt. Jeg begynner, i dette nummeret, med å si noe om hva som kjennetegner et kapitalistisk samfunnssystem.

SAMFUNNSSYSTEMER

Hvordan skal vi kunne avgjøre hva slags samfunnssystem som er eksisterende i et konkret land? Vi mennesker har et bredt spekter av akti-

« **Vi mennesker har et bredt spekter av aktiviteter, men den åpenbart viktigste handlingen vår er produksjon - eller arbeid.**

viteter, men den åpenbart viktigste handlingen vår er produksjon - eller arbeid. Menneskearten har bedrevet produksjon i en eller annen form i all sin tid. Uten produksjon, ville ikke mennesket være til. Hvis vi menneskers forhold til hverandre i selve produksjonen, som for eksempel at noen eier produksjonsmidlene (redskaper, maskiner og bygninger) mens andre ikke eier disse, men kun jobber med dem, vil det være fornuftig å snakke om forskjellige samfunnssystemer hvis dette forholdet mellom mennesker og produksjonsmidler har vært forskjellig opp gjennom tidene.

Det er mange, hele det etablerte maktapparatet i samfunnet, som liker dårlig å inndeles samfunnssystemer ut fra en analyse om arbeidsprosessen. De vil heller snakke om alle andre kriterier, som demokrati kontra diktatur, om industrisamfunn versus jordbrukssamfunn eller sanke- og jegersamfunn, om bronse- og jernalder, om antikken, middelalderen og moderne tid, osv. Alt dette er viktige hendelser og tidsforløp i historien, men ved behendig å unnlate å forholde seg til hva som foregår i arbeidsprosessen slipper man unna en analyse om arbeidets særegne karakter og om verdiskapingens og utbyttingens kilde. Som vi etterhvert skal se i artikkelen er dette avgjørende i forståelsen av et kapitalistisk samfunnssystem.

Det kapitalistiske samfunnssystem
Det som er karakteristisk for en kapitalistisk produksjonsform er at produktene som produseres tar form

Fortsetter neste side ►

« Det naturlige, hvis det går an å anvende en slik betegnelse på et historisk fenomen, er derfor å eie i fellesskap.

av varer. Det er verdt å tenke over at et produkt fra en produksjon (en lagd gjenstand, en bruksting) ikke er en vare i seg selv. Det blir først en vare når det skal sirkulere eller selges på et marked. En hestekjerre er ikke en vare i et samfunn hvor smeden og snekkeren på Herrens gård lager denne bruksgjenstanden for sin Herres skyld, til Herrens eget bruk. Produksjonen på gården hadde ikke marked som mål. Men det samme produktet blir en vare når det omsettes på et marked med en pris. I alle samfunnssystemer forut for kapitalismen var produksjonen i det alt vesentlige ikke basert på varer. Produksjonen av bruksgjenstander var basert på naturalhusholdning og hadde dermed ikke vareform.

I og med at vareproduksjon, som dominerende formål med produksjonen, er et særegent kapitalistisk fenomen er det rimelig å analysere hva som foregår i arbeidsprosessen, hvilket forhold har menneskene til produksjonsmidlene og hvilket forhold har de til hverandre. Ett av de typiske kjennetegnene på den kapitalistiske produksjonsmåten er at noen, et lite mindretall, eier produksjonsmidlene og det store flertallet,

som anvender og jobber med disse produksjonsmidlene, ikke eier disse. Produktet som skapes, varen, er heller ikke produsentens, arbeiderens, eiendom, men eiendommen til den som også eier produksjonsmidlene. Under kapitalismen er det altså en total adskillelse mellom produsentene og produksjonsmidlene, og et skarpt skille mellom de menneskene som produserer og de som eier produksjonsmidlene. For å illustrere det stikk motsatte forholdet, kan vi gå tilbake til de første menneskesamfunn, dvs. da mennesket levde sammen som jegere og sankere.

Der var produksjonsmidlene (pil og bue, spyd og steinøks osv.) felles eie. Produktet, fangsten, nøtter og frukt, var også felles eie. Forholdet mellom menneskene og produksjonsmidlene og forholdet menneskene i mellom var altså av en helt annen karakter. På bakgrunn av dette er det rimelig å snakke om to forskjellige samfunnssystemer. Det siste som «Opprinnelig fellesskap» - eller kanskje til og med som «Urkommunisme», det første som Kapitalisme.

Det naturlige, hvis det går an å anvende en slik betegnelse på et historisk fenomen, er derfor å eie i

fellesskap. I det opprinnelige fellesskap er det en enhet mellom det å arbeide og det å eie, eie både produksjonsmidlene og produktet. Det er fristende å vie høyrekreftene en liten visitt i denne sammenheng. Der i gården snakkes det om å forsvare eiendomsretten. Poenget er at dette forsvaret ikke er annet enn et forsvar for at kun et lite mindretall skal eie - for det store flertall skal det være der-imot. Et slikt ubalansert forhold er en forutsetning for et kapitalistisk samfunnssystem. Vi ser altså, i motsetning til i det opprinnelige fellesskap, at under kapitalismen er motsetningen mellom arbeid og eiendom drevet til sitt ytterste eller høyeste nivå - de som arbeider gjør det med gjenstander som andre eier - som fremmed eiendom.

Samfunnsutviklingen har beveget seg fra det ene, opprinnelige ytterpunktet av enhet mellom arbeid og eiendom til det andre ytterpunktet - full motsetning mellom de to faktorer. Neste artikkel skal dreie seg om føydalismen, som det kalles, samfunnssystemet forut for kapitalismen, samt om verdiskaping og utbytting i det moderne, kapitalistiske, samfunn.

TEKSTBOKS – ORDFORKLARINGER

ARBEIDSPROESSEN

Barbari – Samfunn som er styrt og dominert av voldelige og primitive mennesker

FORHOLDET MELLOM MENNESKENE I PRODUKSJONSPROESSEN -

Fundamental økonomisk basis – Forfatteren markerer at vareproduksjon er viktigere for samfunnet enn handel og spekulasjon

Kapital – Ikke hvilke som helst rikdommer, men rikdom som investeres i produksjon. Dermed vokser rikdommen.

Kapitalisme – Det finnes mange definisjoner, for eksempel: «Et system basert på privat eiendomsrett og et fritt marked» eller «Et system der frie mennesker selger arbeidskrafta si, mens kapitaleierne bestemmer over verdiene, som øker gjennom utbytting av dem som selger arbeidskrafta». Noen hevder også at en kjennetegn ved kapitalisme er samfunnet er delt i klasser, og at overklassen både har den politiske og den økonomiske makta (gjennom å eie kapitalen).

Samfunnssystem - Samfunn er her et land eller en gruppe av land. Finnes det noe system for styring av landet, eller er det mangel på styring som dominerer? Hvis det finnes et system, så har vi forsøkt å forklare hva et samfunnssystem er.

Solidaritet – den følelsen av samhold som gjør at fellesskapets interesse er viktigere enn egoistisk egeninteresse

Solidarisk samfunn – samfunn som setter fellesskapets interesser i system, for eksempel ved å etablere og forsvare en velferdsstat

BUSSTREIKEN I TRONDHEIM VED ÅRSSKIFTET 1993 – 94

 : HEISMONTØREN

 : HARALD BERNTSEN

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 **12** 13 14

I juli 1993 vedtok formannskapet i Trondheim å melde Trondheim Trafikkselskap AS, TT, ut av Kommunenes Sentralforbund, KS, og inn i NHO.

Formålet var å senke lønna, som i NHO-tariffen lå 16 000 kroner under KS-tariffen. Ei generalforsamling i TT 28. desember bekrefta vedtaket. På et medlemsmøte umiddelbart etterpå vedtok Buss- og Sporveisbetjeningens Forening å gå til politisk proteststreik 29. desember, og å holde nytt medlemsmøte under aksjonen. Som det heter i foreningsstyrets årsmelding for 1994, var det "klart at flere av medlemmene utenfor styret ønsket å forlenge streiken ut over en vanlig politisk streik". Medlemsmøtet 29. desember starta med at foreningslederen Rolv Rynning Hansen orienterte om de viktigste bestemmelsene i Arbeidstvistloven som tilsa at en utvida aksjon ville bli dømt

ulovlig, og advarte mot å aksjonere. Deretter vedtok et stort flertall (121 mot 62) at foreningsstyrets legale linje i kampen mot TTs tariffhopping hadde spelt fallitt, at styret ikke lenger hadde medlemmenes tillit, og at det måtte gå av til fordel for en egen aksjons- eller streikekomité som kunne føre kampen videre med andre midler.

Under avstemninga forlot styret møtet. Deretter fikk foreningslederen Rolv Rynning Hansen i oppgave å informere TT om resultatet, og medlemsmøtet blei heva før det fortsatte som et streikemøte som vedtok å gå til full streik og valgte en egen aksjons- eller streikekomité på elleve medlemmer.

Det hele var et dårlig skjult, men uantastelig skuespill. Ut fra elementære lærdommer av tidligere ulovlige streiker blei de formelt valgte

foreningsorganene satt til side for å avverge erstatningskrav overfor foreningskassa, og medlemmene blei informert om mulige personlige rettsforfølgelser og andre konsekvenser av å gå til utvida aksjon. Møtet fortsatte med en grundig diskusjon av hvorfor aksjon var nødvendig, og vedtok å stille følgende krav for å ta opp igjen arbeidet: 1) Kommunen måtte holde løfter den hadde gitt da TTi 1985 blei omdanna til aksjeselskap, 2) sjåførene måtte beholde de samme lønns- og arbeidsvilkår som andre ansatte i kommunen, og 3) formannskapet måtte gjøre om vedtaket om utmelding av KS. Det blei bestemt at bare den valgte streikelederen, Ole Roger Berg, skulle uttale seg offentlig. En egen sosialkomité blei valgt for å kontakte banker om å få utsatt nedbetaling av lån for medlemmene.

Streikevakter blei satt opp etter lister, men frivillige vakter fungerte bedre. Hver formiddag var det streikemøte som fordelte arbeidsoppgaver ut over dagen. Det var møteplikt, og de fram-møtte blei ført på lister som skulle ligge til grunn for utbetaling av streikebidrag, sammen med deltakelse som streikevakt. Hvert møte blei avslutta med åpen debatt om stillinga og skriftlig avstemning om streiken skulle fortsette, med hemmelighold av stemmetalla. Streikekomiteen satt stadig sammen.

I løpet av et par dager blei om lag 2000 klubber og foreninger i brev bedt om å støtte streiken økonomisk og moralsk. Særlig lokale klubber og fagforeninger viste solidaritet, men også fem distriktsstyrer i Norsk Kommuneforbund, NKF, ga støtte. Partia, ungdoms- og andre politiske organisasjoner til venstre bidro aktivt med innsamlingstiltak, og sjåførene markerte seg sjøl på gata med stands. Som lavlønnsgruppe i forsvarskamp vant de sympati i opinionen, i ei meningsmåling i Adresseavisen var det flertall for aksjonen trass i at den var stempla som tariffstridig.

Buss og sporveisbetjeningens forening i Trondheim er fortsatt en aktiv forening. Foto: Heismontøren.

« I løpet av et par dager blei om lag 2000 klubber og foreninger i brev bedt om å støtte streiken økonomisk og moralsk.

Rolv Rynning Hansen sluttet etter hvert som bussjåfør og begynte i Fagforbundet. Foto: Nei til EU. Lisens: creativecommons.org/

NKF ba med en gang de streikende om å ta opp igjen arbeidet, uten å bli hørt. Den mest dramatiske situasjonen oppsto da ledelsen for turbussavdelinga natt til nyttårskvelden prøvde å få kjørt ut en buss, men blei stoppa av to streikevakter som stilte seg i veien. 4. januar leverte TT med budbiler et brev direkte til alle streikende med ordre om å stille på jobb morgenen etter, og med trussel om sparken og rettsforfølgelse hvis de ikke møtte fram. På streikemøtet samme dag kom det til en lang diskusjon om Arbeidsretten, erstatningssøksmål og truslene om avskjedigelse. Møtet organiserte forsterka streikevakt fra kl. 3.30.

På natta møtte noen få for å gå på arbeid (i alt under hele streiken opptrådte sju som streikebrytere).

Det store flertallet møtte som streikevakt. Framfor å splitte skapte TT-brevet styrka samhold, det førte til kraftig kritikk av NKF som ikke ville gi noen hjelp, og det utløste sterkt økende støtte fra andre fagforeninger. Samtidig gjorde de streikende en liten retrett. I ei pressemelding sa de seg villige til å frafalle kravet om at TT skulle fortsette i KS, men opprettholdt kravet om at TT ikke skulle gå inn i NHO, og forlangte en garanti for å beholde gjeldende sentrale og lokale avtaleverk i to år. De krevde også at TT frafalt kravet om økonomisk erstatning, samt garanti mot represalier mot enkeltpersoner.

Retretten hadde trulig bakgrunn i at NKFs distriktssekretær Kåre Bye, som opptrådte som en slags mekler, ga de streikende signal om at TT-ledelsen

hadde gitt han muntlig løfte om å inngå en sjølstendig tariffavtale med NKF som ville bestå av både KS-avtalen og de lokale særavtalene, uten NHO som part. Lønnsnivået i KS-tariffen skulle være garantert og ikke lenger koples til en plan om innsparing av 9 millioner kroner lokalt. Ingen personer skulle trakasseres. Videre var det styreflertall for at bystyret skulle behandle et forslag om å utgreie om TT fortsatt skulle være et aksjeselskap eller omgjøres til en kommunal bedrift/etat. På dette grunnlaget vedtok streikemøtet 6. januar, med 216 mot 7 stemmer, å ta opp igjen arbeidet. Etterpå viste det seg at løftene var som skrift i sand. TT-ledelsen nekta for å ha gitt dem, og gikk til erstatningssøksmål mot foreninga.

Sjøl om de streikende etterpå oppsummerte at de fortsatt trudde på Kåre Byes versjon, vedgikk foreningslederen Rolv Rynning Hanssen at han og andre rutinerte foreningsfolk burde ha skjønt og fortalt medlemmene at TT-ledelsen ikke var til å stole på, særlig ikke når de kom med muntlige tilbud. Han beklaga at han på det avsluttende streikemøtet hadde bidratt til å spre illusjoner om ledelsen. Streiken kunne med stor sannsynlighet ha vinni fram hvis den hadde fortsatt på et krav om et skriftlig tilbud. Streikekomiteen summerte opp som viktigste lærdom at de streikende måtte stole på egne krefter og hele tida beholde styring og kontrollen med streiken. Offisielle meklere og uformelle møter måtte møtes med stor skepsis, og løfter burde helst kreves avgitt skriftlig. Medlemmene burde også vært bedre forberedt på hva motparten kunne finne på, særlig på konsekvensene av en eventuell dom i Arbeidsretten, og på hvordan de kunne takles. Her trengtes det ei utgreiing av historiske erfaringer.

Streiken hadde utløst et samhold og et engasjement blant medlemmene som gjorde at virkeligheten i TT og i fagforeninga aldri ville bli som før. Da løftebruddet kom for en dag, var det sterk stemning for å ta streiken opp igjen. På et medlemsmøte 14. februar lova Heismontørenes Fagforening i en appell full støtte i en ny konflikt, sammen med Samorganisasjonen og søsterforeningene i NKF. Møtet vedtok likevel å vente på resultatet av rettssaka som var i gang om ulike spørsmål.

På forhånd hadde Samorganisasjonen vedtatt å organisere en politisk streik til støtte for TT-sjåførene 10. februar. Vedtaket fikk brei støtte i byens fagbevegelse, og NKF satsa på markeringer i alle tre fylka i Midt-Norge, også YS-foreninga ved TT støtta streiken. Bare et direkte bakholdsangrep fra LO-leder Yngve Hågensen bidro til å svekke støtten noe. Kort tid før streiken skulle settes ut i livet, stempla han den som ulovlig. Trass i LO-lederen gjennomførte foreninger og klubber som representerte over

10 000 LO-organiserte, streiken og en stor demonstrasjon med faner og 800 deltakere i Trondheim. Bare to LO-foreninger falt fra på ordren fra Hågensen, foruten YS-foreninga. I den seinere saka i Arbeidsretten vant TT fram med erstatningssøkmålet mot Buss og Sporveisbetjeningens forening, trass i at foreninga hadde vært satt til side under streiken. Dommen utløste en landsomfattende innsamlingsaksjon som innbrakte betydelig større midler enn det som dekket erstatningssummen. Overskuddet gikk til opprettelse av et solidaritetsfond til støtte for andre arbeidere i streik, et fond som fortsatt eksisterer.

Artikkelen er basert på årsmeldinga fra Buss- og Sporveisbetjeningens forening for 1994, på foreningsbladet Frontruta nr. 1 og 3 1994, samt på samtaler med medlemmer av dagens foreningsstyre. Artikkelen er den tiende og foreløpig siste i serien om ulovlige streiker i Norge.

« Han beklaga at han på det avsluttende streikemøtet hadde bidratt til å spre illusjoner om ledelsen.

INDIVIDETS FRIHET

HVOR STÅR INDIVIDETS FRIHET I ET LAND SOM USA, HVOR MAN HELT FRA UTDANNELSEN STARTER, ER AVHENGIG AV SIN ØKONOMI OG I STERK GRAD FORELDRENES INNTEKT. HVOR ER DA FRIHETEN, SPØR LARS TRÄGÅRDH PROFESSOR I HISTORIE, SOM PÅ LIK MÅTE SOM CARL I HAGEN DRO TIL USA I UNG ALDER.

 : JOHNNY LEO JOHANSEN

 : JOHNNY LEO JOHANSEN

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Den nordiske modellen når den er som best kombinerer felle-skapstanker med individets Frihet. Arbeiderbevegelsens århundre har vist at felleskapet fungerer, beskriver Cathrine Sandnes leder for Manifest Tankesmie og Forlaget Manifest.

Carl I Hagen ble tidlig fascinert over Frihetsbegrepet og har helt tilbake til stiftelse av Anders Langes parti vært for at individet skal stå sterkt og at du skal gjøre din plikt før du krever din rett.

Debattleder Magnus Marsdal utreder i Manifest Tankesmie jobber med en bok hvor han følger to kvinner fra sin familie som valgte å forlate Norge og

reiste til USA. Han har nå vært flere ganger i USA og tatt kontakt med familien i arbeidet med sin bok.

FOLK SKAL SELV FÅ VELGE

Carl I Hagen mener at det kollektive kan sees på som en forsikringsord-

ning, slik som med pensjon og liknende. Dette kan også kunne ordnes ved private aktører, hvor folk selv kan få velge sine ordninger uttaler Carl I Hagen.

« **Carl I Hagen er for folke-trygden på dette området hvor man yter etter evne og får etter behov slik som i den kommunistiske tenkningen**

Anne Dahl innvandret til Norge fra USA kan fortelle om søstrene Colman som hadde lagt seg opp til en tilværelse med Frihet som pensjonister helt til deres oppsparte midler forsvant ved finanskrisen og de mistet alt slik at de i en godt voksen alder igjen måtte ut i arbeidslivet og en tilværelse med en vanskelig økonomisk situasjon. Hva slags Frihet har man da?

Carl I Hagen er for folketrygden på dette området hvor man yter etter evne og får etter behov slik som i den kommunistiske tenkningen. - Jeg har tilpasser meg litt til publikum kunne Hagen forsikre til et lattermildt publikum ved Manifest årskonferanse 2016.

ARBEIDSGIVER MED MAKT

Glenn Solomon privatpraktiserende advokat bak boken «You could be fired for reading this book» forteller om et USA hvor den amerikanske konstitusjonen skal beskytte perso-

ner mot forfølgelse på grunn av sin ytring, men hvor arbeidsgiver kan gi deg sparken for din meningsytring uten problemer.

Og forteller om eksempel hvor folk har fått sparken for å sympatisere med en annen presidentkandidat enn den arbeidsgiveren ønsker du skal sympatisere med. Og folk er som regel avhengig av sin jobb og dermed har de ikke noe reel Frihet.

Advokaten kan og fortelle om situasjon med seksuell tilnærming fra arbeidsgiver hvor denne ansatte ville komme i en veldig vanskelig situasjon og med fare for å miste jobben hvis hun gikk til anmeldelse av dette.

Solomon kan og fortelle om situasjon slik som med tjeneste som Uber, hvor tjenestetilbyder ved midlertidighet blir veldig avhengig av tjenesteformidleren.

Carl I Hagen beskriver at han ikke er tilhenger av system slik som i dette tilfelle med USA, men at det burde vært mer en mellomløsning enn slik han anser at det er i Norge. Arbeidsgiver kan for eksempel vanskelig kvitte seg med ansatte som for eksempel ikke produserer, uttalte Carl I Hagen i debatten.

STATENS MAKT ØKER INDIVIDETS FRIHET

Lars Trägårdh som tidligere var professor i historie ved Colombia University og som nå jobber ved Ersta Sköndal Högskola i Stocholm sikter til at debatten dreier seg hovedsakelig om den prinsipielle, ideologiske konflikten mellom kollektivism og individualisme. I Sverige stod den sosialdemokratiske høvdingen Olof Palme frem på 1960 tallet og uttalte:

"Vårt mål er Frihet, så langt som mulig, Frihet for den enkelte til å utvikle sin egenart."

Solidaritet ved fagforeningene gjør medlemmene mindre avhengig av og styrt av velvilje og enighet fra overklassen, beskriver Lars Trägårdh og Henrik Berggren i boken "Är svensken människa"?

Ved å garantere for utdannelse, helsetilbud og gi personer rettigheter som selvstendige individer med uavhengighet fra foreldrenes valg og

økonomi, gir staten Frihet til individet. Noen mener da at samfunnet tar over rollen overfor familien og med det skaper et kaldt samfunn ved å fjerne mellommenneskelig avhengighet.

På spørsmål til Ann om hvilket land hun opplever mest Frihet så forteller hun at svaret er enkelt for henne.

- Norge gir mer Frihet.

- Norge gir mer Frihet.

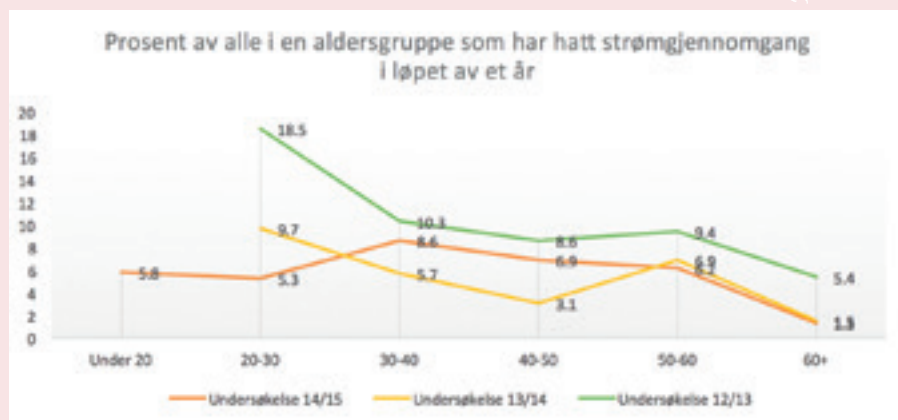
F.v. Carl I Hagen, Magnus Marsdal og Lars Trägårdh som innledet samtale ved "Freedom Corner".

HENDELSER OG ULYKKER

AV MARTIN GRANSETH, HEISBRANSJENS UTDANNINGSSENTER

VI SER HVERT ÅR PÅ HENDELSER OG ULYKKER I HEISBRANSJEN I FORBINDELSE MED SIKKERHETSKURSET. VI PRØVER Å FINNE TRENDER OG SPESIELLE HENDELSER SLIK AT VI KAN TA LÆRDOM OG PRØVE Å FINNE METODER FOR Å UNNGÅ AT ANDRE FÅR STRØMGJENNOMGANG SENERE.

For 3 år siden begynte vi med arbeidsplassundersøkelsen. Grafen over viser hvor mange i hver aldersgruppe som har hatt strømgjennomgang i prosent i løpet av et tidsintervall. Hvis vi ser bort ifra det første året så har vi fått inn melding om ca 40 ulykker med strømgjennomgang hvert år. Dette er flere enn vi ønsker og langt flere enn det som meldes inn til heisfirmaene dere jobber i. Vi må bli flinkere her.

SISTE ÅRS ULYKKER GA OSS LITT INFORMASJON SOM ER VERDT Å TA MED SEG:

Alle henger sammen med at man ikke har gjort hele jobben når man planlegger å jobbe sikkert. Noen trodde at alt var trygt uten å sjekke, noen koblet ut strømmen, men kon-

trollerte ikke at det de faktisk jobbet på var spenningsløst. Og noen fikk utstyr som ikke var som det skulle være, enten fordi aldrig har ført til at det har blitt farlig eller fordi den som monterte eller modifiserte ikke har gjort jobben sin ordentlig. Disse ulykkene kunne vært unngått, og utgjør over 40% av de ulykkene vi har fått rapportert.

JEG TRODDE AT ...

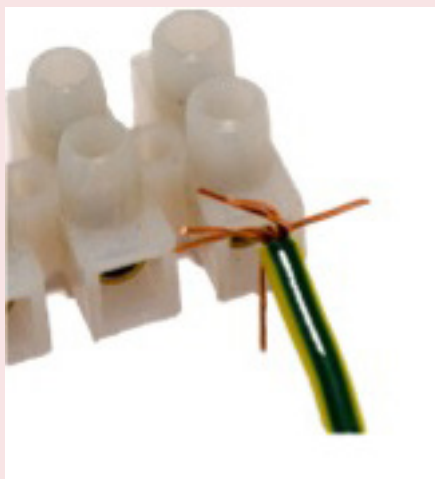
Når det gjelder de troende overlot de til tilfeldigheten om alt var i orden. Noen skriver f.eks at de hadde tatt ut sikringene og trodde det var spenningsløst. Her må man alltid opprette to sikkerhetsbarrierer. Vi har sett episoder i år og vi har sett episoder tidligere

STRØM FRA LYSKURSEN

Eksempler på lyskursen var en episode men en heismontør som jobbet med et motorbytte. Han hadde koblet ut strømmen til motoren og sjekket at motoren var spenningsløs. Men da han koblet ut thermoen så var den uheldigvis koblet mot lyskursen. Montøren fikk strømgjennomgang fordi han ikke hadde sjekket alle koblingene. Thermoen var antagelig koblet på lyskursen slik at vifta på motoren kunne gå etter at moten hadde stoppet. Alle har ikke nødvendigvis den kunnskapen, men alle har kunnskapen som trengs for å sjekke at man jobber trygt og gjør alle nødvendige tiltak.

« Hvis en som ikke er fagarbeider har utført jobben må man alltid ta en gjennomgang og eventuelt bytte det som er nødvendig.

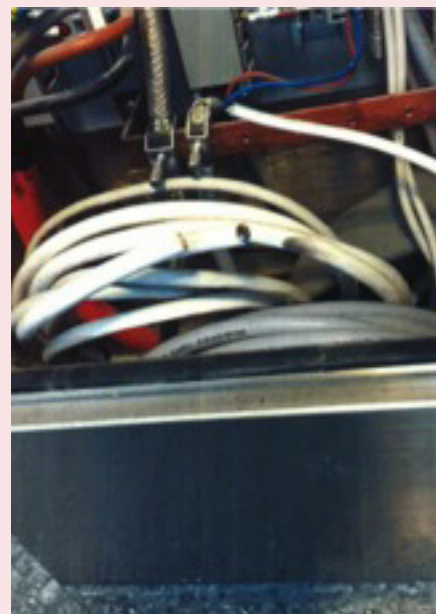
UTSTYR SOM IKKE ER SOM FORVENTET

Når det gjelder utstyr som skaper farlige situasjoner har vi fått inn mange situasjoner. Det kan handle om utstyr som pga. aldring ikke er tilfredsstillende sikkert lenger. Ofte kan plast og plastikk bli sprøtt og dårlig over tid. Spesielt når det står i et skap som varmes og kjøles hver dag. Ta alltid hensyn når man jobber på eldre utstyr.

Vi har fått inn meldinger med heismontører som har kommet over avkuttete ledninger som ligger løst i skapet og kabelsko eller nitter som stikker utenfor pluggen de er festet i og dermed skaper berøringsfare. Slike situasjoner er helt unødvendige, og burde aldri ha oppstått til å begynne med. Men siden de skjer og situasjonene oppstår må du passe på at du har godt lys og tar en god inspeksjon av utstyret før du setter i gang.

Og så har vi hendelser med løse kordeler i forskjellige situasjoner. Det henger ofte sammen med at man bruker for store kabler i forhold til pluggen de skal festes i og dermed lett får løse tråder. I andre tilfeller har det vært ren slurv, eller av og til produksjonsfeil. Det kan være vanskelig å se, og vanskelig å forberede seg for, men jobber man spenningsløst så er det verste man opplever et lite stikk i istedenfor strømgjennomgang. Og husk å alltid rette opp slike feil hvis man kommer over noen.

ANDRE HENDELSER

Vi har alltid en del ulykker som skjer og som når media. Noen mer alvorlige enn andre, men for den som sitter i heisen kan alle hendelser være traumatiske siden de ofte blir lukket inne i et rom uten å vite hva som skjer.

Noen ganger har elektrikere, vaktmestere eller andre ufaglærte vært og jobbet på heisanlegget. Et eksempel var en elektriker som hadde byttet kontaktorer på en heis og feilmontert klakk. Hvis en som ikke er fagarbeider har utført jobben må man alltid ta en gjennomgang og eventuelt bytte det som er nødvendig.

HMS

MUSKEL OG SKJELETTPLAGER ER DEN STØRSTE ÅRSAKEN TIL SYKEFRAVÆR

Nærmere en tredel av befolkningen i Norge rapporterer om kroniske smerter opplyser Statens Arbeidsmiljøinstitutt (STAMI). Av disse står korsryggsmerter for ca. en femtedel og nakke- skuldersmerter for ca. en sjettedel. Forskning viser at ca. 20 prosent av den yrkesaktive befolkning har vært plaget med smerter i bevegelsesapparatet som de relaterer til arbeidet den forutgående måned. Muskel og skjelettplager er i dag en av de største årsakene til sykefravær i Norge

VED BEHOV FORSKYVET ARBEIDSTID

Et kjent problem for mange småbarnsforeldre er at barnehagen ikke åpner før 07:00, og en skal være på jobb til samme tid! I følge Arbeidsmiljøloven har du rett til fleksibel arbeidstid dersom dette kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten. Videre har man rett til redusert arbeidstid i en periode dersom man på grunn av alder, sykdom, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner har behov for det. Arbeidstiden på den enkelte bedrift er bestemt i lokalavtale innenfor Overenskomstens bestemmelser på at den dagliges arbeidstid skal legges mellom kl. 0700 og kl. 1700. Ta kontakt med din tillitsvalgt dersom du har behov for forskjøvet arbeidstid.

UNGE MED DOBBEL SÅ STOR RISIKO FOR ULYKKER

I en ny nordisk rapport om arbeidsforhold for unge arbeidstakere fremgår det at de har opptil dobbelt så høy risiko for å oppleve en ulykke på jobben sammenlignet med eldre arbeidstakere. Risikoen for arbeidsrelaterte mentale plager, hodepine og hudproblemer er også betydelig høyere. Noen av årsakene som nevnes er ufaglærte, midlertidige stillinger og mangel på kunnskap om hvordan ledere forstår og praktiserer HMS ovenfor unge arbeidstakere. Rapporten, som kan leses på STAMI sine hjemmesider, understreker viktigheten av å unngå stereotypier og fremhever at de unge arbeidstakere utgjør en heterogen gruppe.

ASBEST

En norsk studie viser at 20 prosent av lungekreft-tilfellene hos menn er arbeidsbetinget. Dette skyldes blant annet arbeid med asbest. Bruk og håndtering av asbest og asbestholdige materiale er forbudt. Unntaket er ved blant annet riving, men dette krever særskilt opplæring og godkjenning fra Arbeidstilsynet. Arbeidstakere som kan eller har blitt utsatt for asbestfiber i arbeidet skal gjennomgå egnet helseundersøkelse av lunger og luftveier. Undersøkelsen skal gjentas hvert tredje år. Arbeidsgiver plikter å føre register over arbeidstakere som skal gjennomgå helseundersøkelse. Se Forskrift om utførelse av arbeide. I heisbransjen var asbest tidligere brukt blant annet som isolasjonsmateriale i dører og i bremsebånd. Er du i tvil om det finnes asbest i bygget, be om at det blir tatt prøver.

MOT ARBEIDSMARKEDSKRIMINALITET I KRISTIANSAND.

I mars i år åpnet Arbeidstilsynet, NAV, politiet, Skatteetaten, Interkommunal arbeidsgiverkontroll og kemneren i Kristiansand sitt samlokaliserte senter i Agder. Herfra skal etatene sammen bekjempe arbeidsmarkeds kriminalitet i regionen. Fra før av er det opprettet et senter i Bergen, Stavanger og i Oslo. I 2015 identifiserte disse tilsammen 31 kriminelle aktører innenfor arbeidslivet.

FORTSATT MANGE HENVENDELSER FRA UTENLANDSKE ARBEIDSTAKERE

Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere (SUA) registrerte over 11 200 henvendelser i 2015 skriver Arbeidstilsynet på sine hjemmesider. Dette utgjør omtrent samme antall som i 2014. Av disse var det 17000 EØS-registreringer, 23800 søknader om skattekort, 11600 flyttemeldinger, 11500 tildelinger av D-nummer, 2500 henvendelser om arbeidsforhold, 8800 søknader om oppholdstillatelse. Flertallet av de besøkende kommer fortsatt fra Polen, etterfulgt av personer fra India, Litauen, Tyskland, Spania og Romania. SUA er et sted der Arbeidstilsynet, politiet, Skatteetaten og Utlendingsdirektoratet jobber sammen for at utlendinger som kommer til Norge for å jobbe, skal få god veiledning og kort saksbehandlingstid på søknadene sine. Det er foreløpig etablert SUA i Oslo, Bergen, Stavanger og Kirkenes. I løpet av sommeren åpner de også kontor i Trondheim.

LÆRLINGSAMLING I BERGEN

TEKST: TOR-ERIK LUNDBERG

FOTO: EVEN THORSTAD

Helgen 22. til 24. april arrangerte Heismontørenes fagforening årets lærlingssamling. Nesten samtlige lærlinger deltok på årets samling som i år ble avholdt i Bergen. Så populær var årets samling at selv to som nylig hadde tatt fagprøve

hadde hvd seg på. Selve konferansen ble ledet av Even Thorstad og Knut Gulbrandsen.

Even forteller om gode diskusjoner og bra engasjement fra deltagerne. På dagsorden stod blant annet hverdagen i bedrift, OPPHEI, fagprøven og heisteknisk quiz. Det kommende tariffoppgjøret og viktigheten av §1 i Overenskomsten stod også på dags-

orden. Leder av HMF, Markus Hansen, innledet og startet diskusjonen. En sak som skapte stort engasjement hos lærlingene, som ønsket flere lærlinger og faste ansettelses.

Det var også satt av tid til sosial samvær med felles lunsj, middag og en tur ut på kvelden for å se hva Bergen hadde å by på.

FRA SJAKTA

JOHNNY LEO JOHANSEN INTERVJUER TOMMY HANSEN

Navn: Tommy Hansen

Avdeling: Drammen

Alder: 51 år

Firma: Kone

Verv: Har tidligere vært aktiv som tillitsvalgt i flere år og trår til når det trengs.

Tommy Hansen er aktiv både med motorsykkel og for fagforeninga. Og vi tar en prat i forbindelse med HMF landsråd 2016. Tommy stepper gjerne inn når det er behov for det for fagforeninga.

Når begynte du med heis?

Begynte i -82 som 17 åring. Hadde maskin og mek. bakgrunn og tok elektro på lærlingskolen. Begynte i Kone og er fortsatt der.

Hva skal til for at du skal trives på jobb?

Variert jobb med selvstendighet og ansvar. At man kan styre en stor del av arbeidet selv. Nå jobber jeg på servise og trives med det.

Hva tenker du er viktig for faget fremover?

Rekruttering ved lærlinger er viktig for at faget skal bestå.

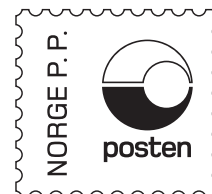
Hvorfor organiserte du deg?

Har alltid vært organisert og fordelen er at vi står sammen og trives godt med det.

Hva driver du med når du ikke skrur heis?

Jeg kjører motorsykkel, har en tursykkel GS 1200 Enduro. Det beste med sykkel er når du våkner opp og vet du har hele dagen foran deg til å kjøre. Liker svingete veier gjennom fint landskap og gjerne på grusveier.

Har kjørt litt Motorcross tidligere og det er sikkert noe av grunnen til at jeg synes det er gøy på grus.

Verv i Heismontørenes Fagforening per 05.04.16

VERV	PERIODE	NAVN	TLF	E-POST
Leder	16 - 18	Markus Hansen	469 13 040	leder@heis.no
Nestleder	15 - 17	Morten Sandaas	930 51 340	pemsand@online.no
Nestleder	15 - 17	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Sekretær	16 - 18	David Coron-Andersen	480 06 131	david.andersen@heis.no
Kasserer	15 - 17	Frank Sig Hansen	932 05 222	kasserer@heis.no
Studieleder	16 - 18	Per Arne J. Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
1. Styremedlem	15 - 17	Hans Petter Sandaas	959 86 180	hanspettersandaas@hotmail.com
2. Styremedlem	16 - 18	Stian Pedersen	959 08 344	stian.pedersen@otisklubben.no
3. Styremedlem	16 - 18	Kim Roger Simble	415 75 576	kim.simble@hotmail.com
4. Styremedlem	16 - 18	Tomas Kaumer	926 43 965	tomas.rudshaug@euroheis.no
5. Styremedlem	16 - 18	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
6. Styremedlem	16 - 18	Rune Foshaug	951 91 562	rf@live.no
Lærlingrep.	16 - 18	Sofie Berntsen	482 42 098	soberntsen@gmail.com
1. Distriktsrep.	16 - 18	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
2. Distriktsrep.	16 - 18	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
3. Distriktsrep.	16 - 18	Trond Stokkan	970 12 354	trondstokkan@gmail.com
4. Distriktsrep.	16 - 18	Tom Kristian Hetland	959 86 156	tohetlan@bbnett.no
Andre oppgaver				
Akkordkontrollør	15 - 17	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
HMS-ansvarlig	16 - 18	Morten Sandaas	930 51 340	pemsand@online.no
Lærlingansvarlig	16 - 18	Even Thorstad	951 91 570	even_thorstad@hotmail.com
Redaktor	16 - 18	Tor Erik Lundberg	951 91 560	redaksjonen@heis.no
Redaktor	16 - 18	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
Kontrollkomitè	16 - 18	Dan Terje Rønning	905 77 667	danterje@gmail.com
Kontrollkomitè	15 - 17	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
Sekretær		Bjørn Tore Egeberg		bjorn.tore@heis.no
Landsstyrrerepresentant (vara)		Terje Skog	908 77 069	terje@elogit.no
Avdelinger				
Bergen	13 - 15	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Drammen	14 - 16	Niklas Ørmen	975 43 439	niklas_orm_1@hotmail.com
Hedmark/Oppland	13 - 15	Tom Kristian Hetland	959 86 156	tohetlan@bbnett.no
Agder	11 - 13	Tor Helge Reber	915 63 130	threber@frisurf.no
Møre og Romsdal	14 - 16	Erlend Andberg	911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Troms	14 - 16	Jan Wahlgren	951 91 583	jab-wa@online.no
Nordland	15 - 17	Bjørn Magnus Aspevold	909 54 660	bm_aspevold@hotmail.com
Stavanger	13 - 15	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
Trondheim	15 - 17	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
Vestfold/Telemark	14 - 16	Sondre Tjønneng	913 97 756	sondre.tjonng@kone.com
Østfold	15 - 17	Frank Sig Hansen	932 05 222	frank.sig.hansen@hotmail.com
Klubber				
Otis (fung)	Hovedtill.	Thomas Skoglund	922 30 888	thomas.skoglund@otisklubben.no
Otis (perm)	Hovedtill.	Stian B. Pedersen	959 08 344	stian.pedersen@otisklubben.no
Euroheis	Oslo	Tomas Kaumer	926 43 965	jo-rudsh@online.no
Kone	Norge	David Coron-Andersen	415 75 576	david.andersen@heis.no
Reber Schindler	Hovedtill.	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Reber Schindler	Oslo	Morten Sandaas	930 51 340	pemsand@online.no
Stahl	Oslo	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
Stahl	Bergen	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Thyssen	Hovedtill.	Hans Petter Sandaas	959 86 180	hanspettersandaas@hotmail.com
Thyssen Bergen	Bergen	Kim Thomassen	959 86 266	kfthomassen@gmail.com
Ing Stein Knutsen	Bergen	Arild Lyngoy	974 29 130	arild_lyngoy@hotmail.com
Ribe	Oslo	Bjørn Vole-Gundersen	957 98 987	bjorn.ribeheis@gmail.com
Heis-Tek	Bergen	Terje Fjeldstad	966 25 389	
Heis1/ Orona	Tromsø	Hans Ottar Olsen	913 66 095	hans-ottar@heis1.no
Uniheis	Oslo	Patrick Simonsen	982 30 875	patrick@uniheis.no
Avdeling				
Oslo	Adresse	Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo	Telefaks	E-post
Bergen		Kalfarv. 71, 5018 Bergen	22 17 45 53	foreninga@heis.no
Stavanger		Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger		bergen@heis.no
				VegardOlimstad@hotmail.com